

NEW MOSQUE AND ISLAMIC COMMUNITY CENTRE TO TIRANA
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VYPRACOVAL: JIŘÍ POKORNÝ
VEDOUCÍ PRÁCE: AKAD. ING. ARCH. JAN HENDRYCH
FAKULTA UMĚNÍ A ARCHITEKTURY TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI 2011

ANALÝZA

ANALÝZA

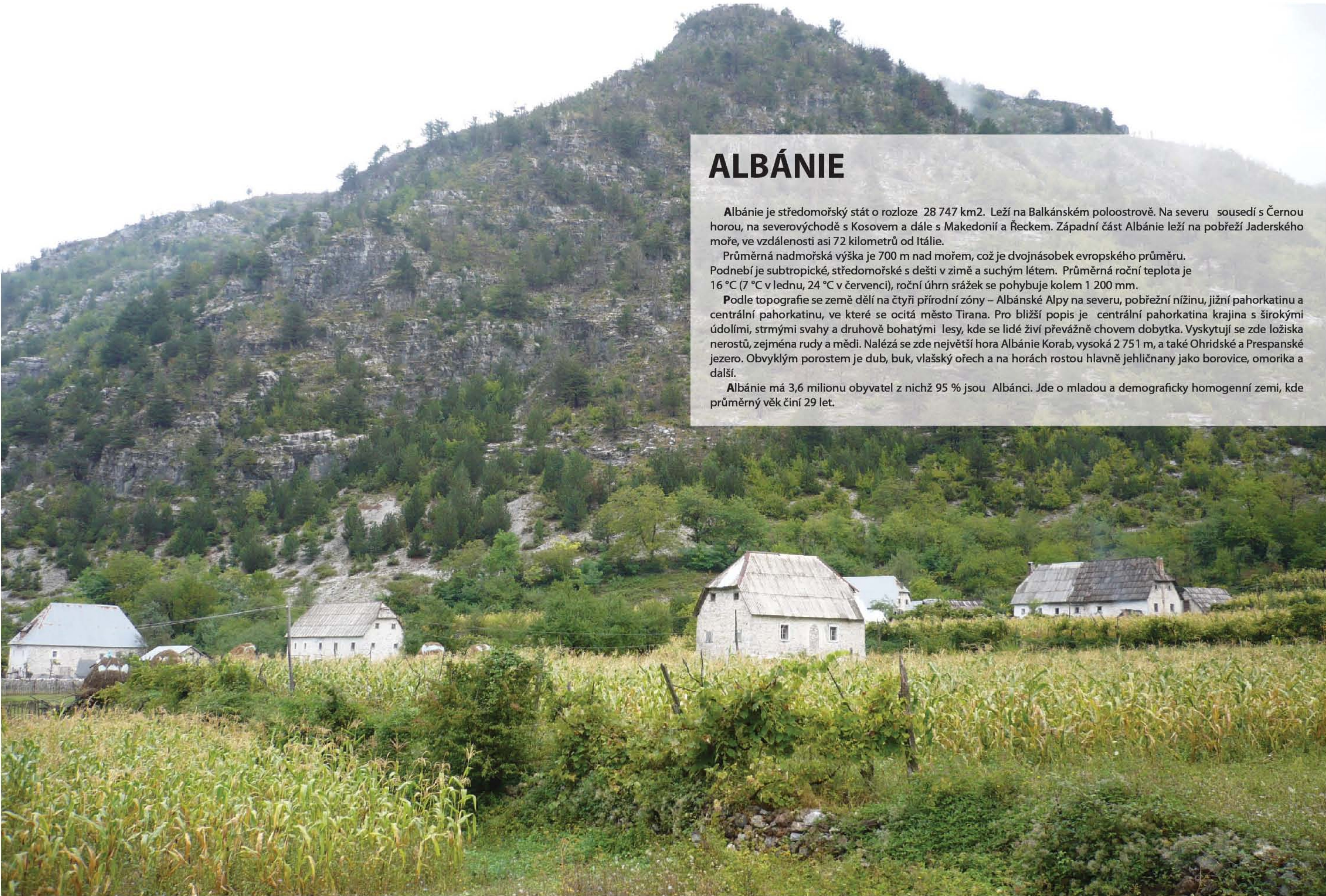
- 02 ALBÁNIE
- 03 HISTORIE ALBÁNIE
- 04 NÁBOŽENSKÁ SITUACE V ALBÁNII
- 05 ISLÁM
- 06 TIRANA
- 07 FOTODOKUMENTACE
- 08 HISTORIE TIRANY
- 09 NOVÝ MÁSTER PLÁN
- 10 ZADÁNÍ SOUTĚŽE
- 11 51N4E

KONCEPT

- 12 KONCEPT
- 13 PRINCIPY

DESIGN

- 16 SITUACE 1:2000
- 17 PŮDORYS 1NP
- 18 PŮDORYS 2NP
- 19 PŮDORYS 3NP
- 20 PŮDORYS 4NP
- 21 PŮDORYS 5NP
- 22 PŮDORYS 6NP
- 23 PŮDORYS 7NP
- 24 PŮDORYS 8NP
- 25 PŮDORYS 1PP
- 26 PŮDORYS 2PP
- 27 ŘEZ A-A'
- 28 ŘEZ B-B'
- 29 POHLEDY
- 33 VIZUALIZACE
- 40 TECHNICKÁ ZPRÁVA

ALBÁNIE

Albánie je středomořský stát o rozloze 28 747 km². Leží na Balkánském poloostrově. Na severu sousedí s Černou horou, na severovýchodě s Kosovem a dále s Makedonií a Řeckem. Západní část Albánie leží na pobřeží Jaderského moře, ve vzdálenosti asi 72 kilometrů od Itálie.

Průměrná nadmořská výška je 700 m nad mořem, což je dvojnásobek evropského průměru. Podnebí je subtropické, středomořské s dešti v zimě a suchým létem. Průměrná roční teplota je 16 °C (7 °C v lednu, 24 °C v červenci), roční úhrn srážek se pohybuje kolem 1 200 mm.

Podle topografie se země dělí na čtyři přírodní zóny – Albánské Alpy na severu, pobřežní nížinu, jižní pahorkatinu a centrální pahorkatinu, ve které se ocitá město Tirana. Pro bližší popis je centrální pahorkatina krajina s širokými údolímí, strmými svahy a druhově bohatými lesy, kde se lidé živí převážně chovem dobytka. Vyskytují se zde ložiska nerostů, zejména rudy a mědi. Nalézá se zde největší hora Albánie Korab, vysoká 2 751 m, a také Ohridské a Prespanské jezero. Obvyklým porostem je dub, buk, vlašský ořech a na horách rostou hlavně jehličnany jako borovice, omorika a další.

Albánie má 3,6 milionu obyvatel z nichž 95 % jsou Albánci. Jde o mladou a demograficky homogenní zemi, kde průměrný věk činí 29 let.

HISTORIE

Dějiny Albánie začínají osídlením skupiny obyvatelů nazývajících se Pelasgové. Jejich hlavním městem byla Dodóna. Město bylo dlouhou dobu centrem říše Epirusů, jednoho z nejvlivnějších království antiky. Nacházela se zde také nejstarší věštírna antiky, asi o 2 500 let starší než věštírna v Delfách. Objevovaly se zde i řecké kolonie. Z antiky pochází také název Albánia - země bílá v kontrastu k sousední Černé Hoře.

Země byla později dobyta Byzantskou říší a v první polovině 15. století se dostala pod vliv Osmanů. Albánie však 20 let vzdorovala Osmanské říši pod velením Gjergj Kastrioti Skanderbega z Krujě, který se později stal národním hrdinou. Bylo to jedno z mála období albánské historie, kdy Albánie měla plnou suverenitu. Po ovládnutí Osmany bylo křesťanství v Albánii vytlačeno do hor a zavedl se islám i s vlastní kulturou. Ovládnutí Osmany mělo také za následek, že v průběhu času se Albánie stala velmi zaostalou zemí, kde nebyl žádný průmysl a všechny ženy byly negramotné.

Přes všechna povstání a národní hnutí se země stala nezávislou až 28. listopadu 1912 po první balkánské válce. Stala se autonomním, suverénním a dědičným knížectvím, jehož vládcem byl zvolen Wilhelm Weid a za své sídelní město si vybral přístav Durrës.

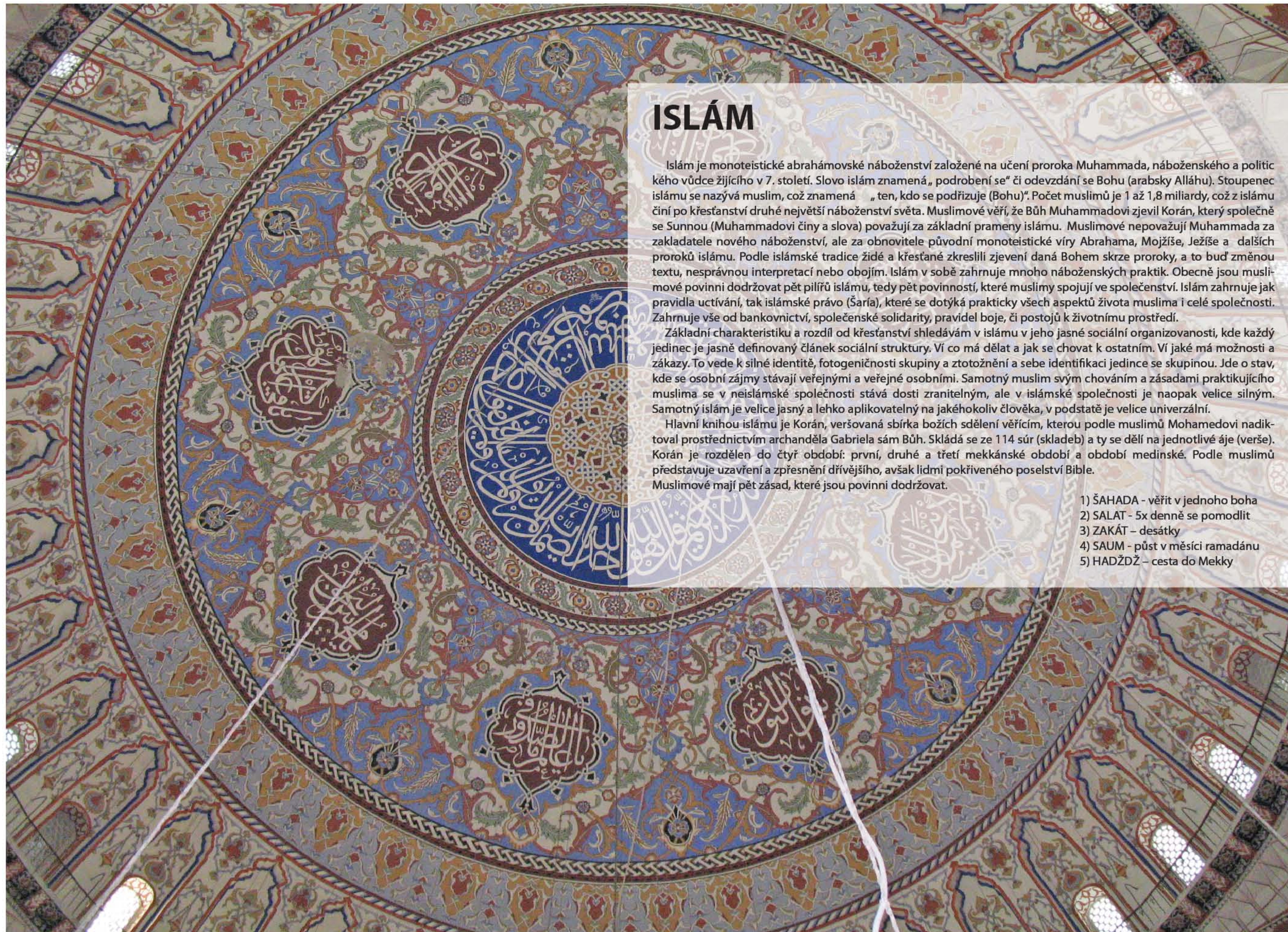
Po první světové válce se hlavní město přesunulo do Tirany. Roku 1924 vypukla ve městě revoluce, která však vyústila ve zrušení monarchie a vytvoření republiky. Mezi lety 1922 až 1939 se vůdčí albánskou postavou se stal Ahmed Zoga, který byl nejdříve premiérem a po té s pomocí jugoslávských vojenských sil byl jmenován králem Zogem I.. Roku 1939 zaprodal Albánii fašistické Itálii a titul albánského krále obdržel od italské vlády král Viktor Emanuel III. V době Italské nadvlády se také dramaticky přestavovalo město Tirana. Dodnes je součástí náměstí klasická italská architektura, ve které sídlí ministerstva. Za spoluúčasti albánské komunistické strany se zformovalo protifašistické partyzánské hnutí, které roku 1944 zemi osvobodilo. V jeho čele stál Enver Hodža, který díky své velké oblibě se svoji Albánskou stranou práce (PPSH) získal moc a začal provádět komunistické reformy. Bohužel rozhodnutí jít svojí vlastní cestou, udělalo z albánského poloostrova komunistickou nacionalistickou bestii. Stát řídil neomezeně osudy svých občanů tím, že filtroval vliv z vnějšku a diktoval denní život uvnitř.

V letech 1990 až 1992 byla ukončena komunistická vláda a zřízena pluralitní demokracie. Transformace se ukázala být obtížnou, protože se vláda musela vypořádávat s vysokou nezaměstnaností, korupcí, zničenou infrastrukturou, velkou sítí organizovaného zločinu s napojením na vládní úředníky a roztříštěnou politickou opozicí. Došlo k nepokojům i silným ekonomickým propadům. Dne 1. dubna 2009 se Albánie stala plnoprávným členem NATO a v současné době usiluje o integraci do EU.

NÁBOŽENSTVÍ V ALBÁNII

Území Albánie bylo od Byzantské říše místem křesťanství, až do doby dobytí Osmany a nastolení islámu. Ten si během pěti století nadvlády Osmanské říše vytvořil silné kořeny a trval i po osamostatnění země roku 1912. Příchodem Albánské strany práce v čele s Enverou Hodžou vláda zakázala náboženství pod tresty osmi let vězení za držení bible a trestem smrti za křest. Nepsané zákony a brutální moc tajné policie zajišťovaly chod státu. Náboženství zde nahradil hrdinský kult revolučního vůdce Envera Hodži, který vládl jako diktátor až do své smrti roku 1985. To znamenalo masový exodus ze zbídačené země. Náboženské stavby se zničily nebo přestavěly na skladiště. Až pádem režimu 1991 se opět nastolila svoboda jakémukoliv náboženství. Momentálně se 70% obyvatel hlásí k islámu a zbylých 30% k evangelickým a katolickým křesťanům. To činí Albánii jedinou islámskou zemí Evropy. Od 90 let se opravily a opět otevřely duchovní stavby, ale ještě více se stavějí nové, což vzbuzuje velký zájem místních a zahraničních architektů. Albánie prochází duchovní obnovou populace, o čemž svědčí výstavba dvou křesťanských katedrál a několik mešit a kostelů přímo v Tiraně. Ale i přes to kapacity nestačí. Tento nedostatek nejvíce pociťuje muslimská komunita, která je nucena k zakládání nových míst setkávání a modlení muslimů v provizorních prostorách, jako jsou garáže, sklepy domů atd....

ISLÁM

Islám je monoteistické abrahámovské náboženství založené na učení proroka Muhammada, náboženského a politického vůdce žijícího v 7. století. Slovo islám znamená „podrobení se“ či odevzdání se Bohu (arabsky Alláhu). Stoupenec islámu se nazývá muslim, což znamená „ten, kdo se podřizuje (Bohu)“. Počet muslimů je 1 až 1,8 miliardy, což z islámu činí po křesťanství druhé největší náboženství světa. Muslimové věří, že Bůh Muhammadovi zjevil Korán, který společně se Sunnou (Muhammadovi činy a slova) považují za základní prameny islámu. Muslimové nepovažují Muhammada za zakladatele nového náboženství, ale za obnovitele původní monoteistické víry Abrahama, Mojžíše, Ježíše a dalších proroků islámu. Podle islámské tradice židé a křesťané zkreslili zjevení daná Bohem skrze proroky, a to buď změnou textu, nesprávnou interpretací nebo obojím. Islám v sobě zahrnuje mnoho náboženských praktik. Obecně jsou muslimové povinni dodržovat pět pilířů islámu, tedy pět povinností, které muslimy spojují ve společenství. Islám zahrnuje jak pravidla uctívání, tak islámské právo (Šaría), které se dotýká prakticky všech aspektů života muslima i celé společnosti. Zahrnuje vše od bankovníctví, společenské solidarity, pravidel boje, či postojů k životnímu prostředí.

Základní charakteristiku a rozdíl od křesťanství shledávám v islámu v jeho jasné sociální organizovanosti, kde každý jedinec je jasně definovaný článkem sociální struktury. Ví co má dělat a jak se chovat k ostatním. Ví jaké má možnosti a zákazy. To vede k silné identitě, fotogeničnosti skupiny a ztotožnění a sebe identifikaci jedince se skupinou. Jde o stav, kde se osobní zájmy stávají veřejnými a veřejné osobními. Samotný muslim svým chováním a zásadami praktikujícího muslima se v neislámské společnosti stává dosti zranitelným, ale v islámské společnosti je naopak velice silným. Samotný islám je velice jasný a lehko aplikovatelný na jakéhokoli člověka, v podstatě je velice univerzální.

Hlavní knihou islámu je Korán, veršovaná sbírka božích sdělení věřícím, kterou podle muslimů Mohamedovi nadiktoval prostřednictvím archanděla Gabriela sám Bůh. Skládá se ze 114 súr (skladeb) a ty se dělí na jednotlivé áje (verše). Korán je rozdělen do čtyř období: první, druhé a třetí mekkánské období a období medinské. Podle muslimů představuje uzavření a zpřesnění dřívějšího, avšak lidmi pokřiveného poselství Bible. Muslimové mají pět zásad, které jsou povinni dodržovat.

- 1) ŠAHADA - věřit v jednoho boha
- 2) SALAT - 5x denně se pomodlit
- 3) ZAKÁT - desátky
- 4) SAUM - půst v měsíci ramadánu
- 5) HADŽDŽ - cesta do Mekky

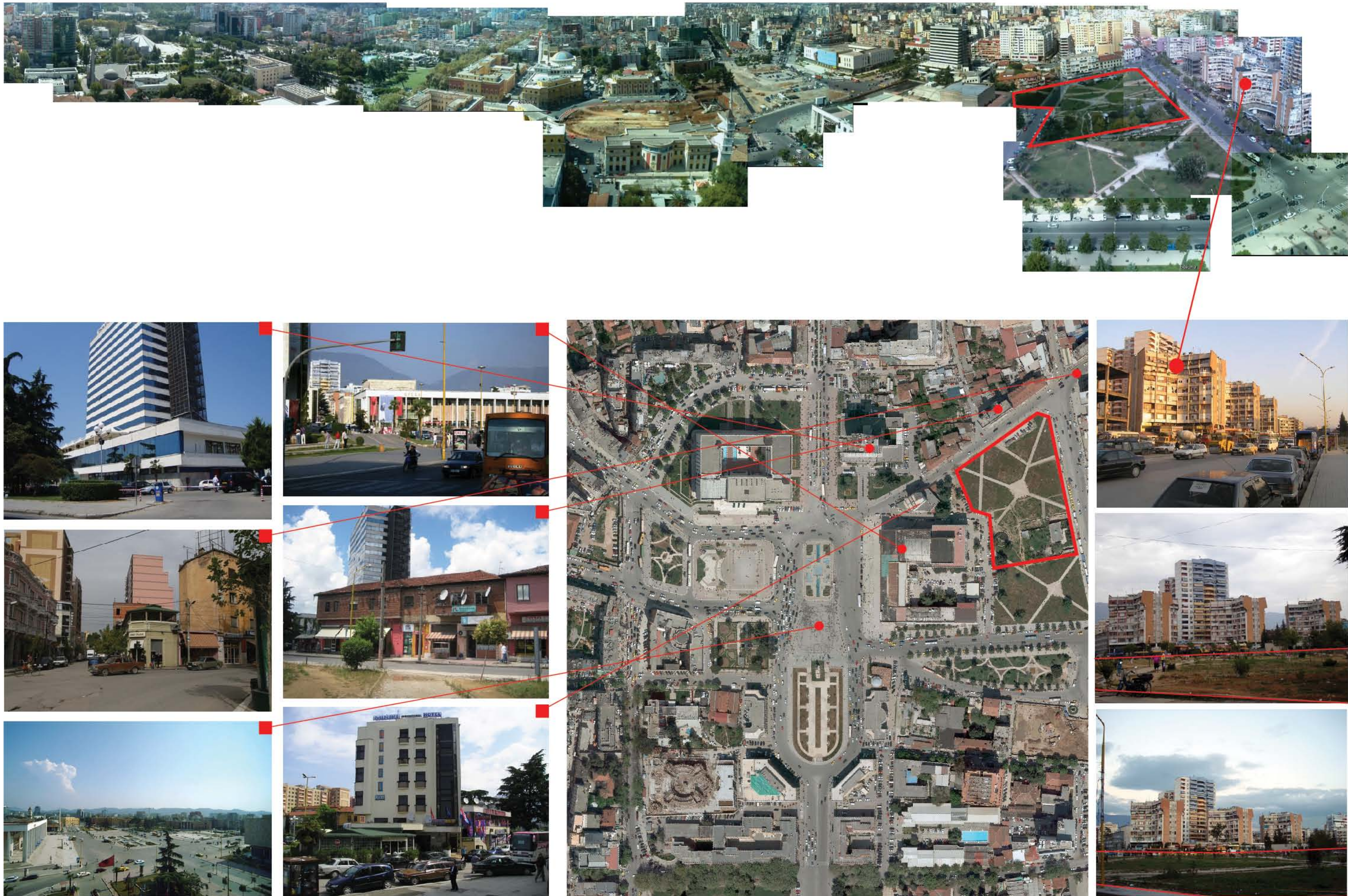
TIRANA

Tirana je hlavní město Albánie. Podle oficiálních údajů má 700 400 obyvatel. Je rozloženo na ploše 41,8 km². Tirana leží ve střední Albánii při řece Ishm asi 25 km od pobřeží Jaderského moře v nadmořské výšce přes 110 m. Na východ od města se zvedá horský masiv Dajtit (1 611 m), z jižní a západní strany okružují Tiranu vrchy a pouze k severu a severozápadu se otevírá rovina.

Tiranou protékají dvě menší řeky a v blízkosti centra se ocitá i jezero. Celé město leží na rovině a není nijak topografií ovlivněno. Tirana je město s jedním centrálním velkým náměstím, pojmenovaném podle národního hrdiny - Skanderbegovo náměstí. Kolem něho sídlí všechny vládní a správní instituce potřebné k vedení státu, včetně kulturních staveb. Náměstí navazuje na přímou osu, podél které se ocitají hotely, bary, restaurace a je zakončeno univerzitním kampusem se stadionem. Náměstí a univerzitní kampus, kde studuje 30 000 studentů, tvoří úsečku, která vymezuje centrum města. Avšak žití a zábava se soustřeďuje mimo centrum, jelikož momentálně se Tirana potýká s obrovskými dopravními problémy. Celé město nebylo dimenzováno na automobilovou dopravu, která do města přišla až v 90. letech. To z města udělalo zacpanou dopravní síť. Značky v Tiraně neplatí, takže veškerý provoz je řízen pravidlem „kdo troubí ten jede“. Tak se z náměstí, dříve plánované městské zahrady, stal dopravní uzel celého města, kde pomník národního hrdiny vytváří značku kruhového objezdu. Město je velice hlučné oproti ostatním evropským městům. Je charakteristické především svým nočním životem a nepřetržitou škálou barů a restaurací ocitajících se v ulicích a uličkách kolem centra města. Samotné město je velice typické balkánské město s bazary, propastnými společenskými rozdíly, kontrastem širokých čistých bulvárů v diplomatické a vládní čtvrti k úzkým špinavým hliněným uličkám s rozbitými dvorky s vraky aut a divokými skládkami.

V současnosti však Tirana prochází opět dramatickými změnami. Momentálně patří mezi nejvíce rozvíjející se města balkánského poloostrova. Edi Rama, starosta města Tirany a zároveň hlavní architekt, se aktivně podílí na tom, aby se Tirana stala lepším místem k životu a centrem dění a to nejen pro Albánii. Jeho první počín který uskutečnil jako starosta byl, že nechal zbourat všechny domy a čtvrtě, které byly nelegálně postavené, a vytvořil tím velkorysé ulice napříč celým městem. Dále nechal všechny zchátralé domy, na které nebyly peníze na opravu, přemalovat. Využil fasádu domu jako plátno a dal naprostou svobodu přestávám lidí. Sám říkal: „Bylo to poprvé, kdy se lidé přestali bavit o tom jak utéct ze země nebo jak si vydělat, ale začali se bavit o barvách.“ Tímto gestem Edi Rama získal velkou oblibu občanů a neomezenou moc nad městem jako jeho hlavní architekt.

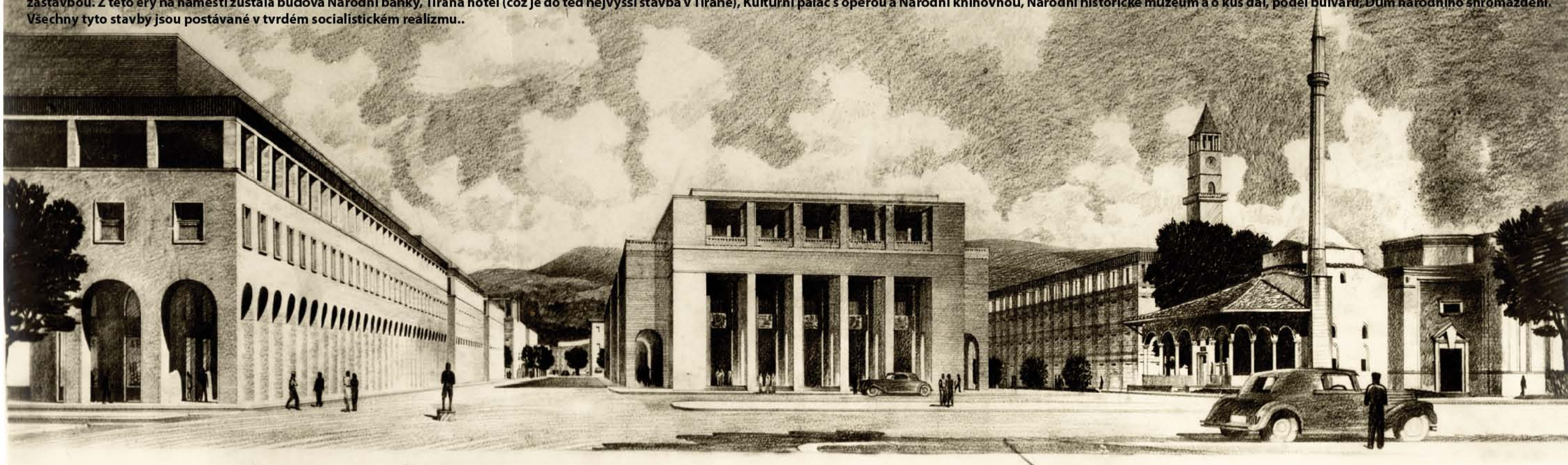
HISTORIE TIRANY

Oblast Tirany byla osídlena již od neolitických dob, což dokládají zdejší vykopávky. V roce 520 n.l. zde postavil byzantský císař Justinián hrad, avšak nejednalo se o nějaké strategicky velmi významné místo. V dobách středověku tu vznikaly osady, později vesnice. První zmínky o vlastnictví a přidělování půdy pocházejí z roku 1431 a 1432. Tehdy už celá dnešní Albánie spadala pod Osmanskou říši a rozvíjel se zde islám. V této době tu bylo 60 sídel, okolo tisíce domů a 7 300 obyvatel. Během následujících sto padesáti let se tato čísla ztrojnásobila; žilo tu 20 000 lidí a stálo 2 900 domů.

Když místní feudál zde založil osmanské město, v Sulajman paša Mulleti vznikla první mešita, hammam (turecká sauna) a tržiště. Díky procházejícím obchodním trasám tak město začalo pozvolně růst. V roce 1789 vznikla Edhem Beyova mešita, známá městská pamětihodnost a jedna z mála mešit, která přežila kruté ateizační období v 2. polovině 20. století.

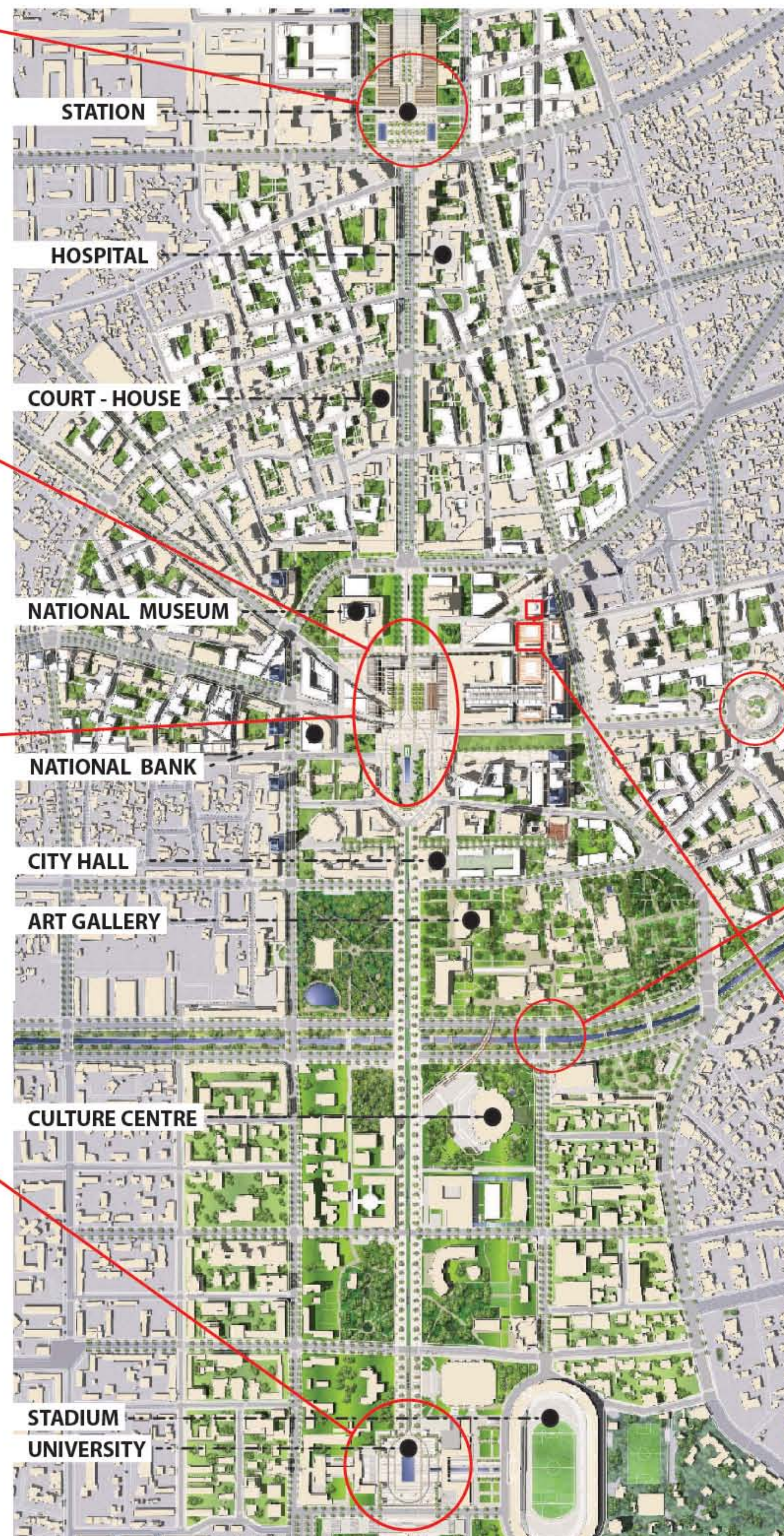
Tirana je neuvěřitelně zajímavé a fenomenální město. Od doby, kdy se stalo hlavním městem, vzniklo oproti jiným městům mraky koncepcí a návrhů urbanistického řešení města. Každý režim, který Albánii prošel, upevňoval na Tiraně svoji moc nad podrobeným národem a přestavoval město podle svých ideologických představ. To vedlo k tomu, že občané mají obrovský problém se ztotožnit a přijmout sounáležitost s místem, kde žijí a kde sídlí veškerá správa a řízení státu.

První urbanistický plán Tirany vznikl v roce 1923. Byl navrhnutý Rakušanem Estefem Frashërim a zaměřoval se na vytvoření nové mřížky silniční sítě a obnovy stávající. Tuto urbanistickou myšlenku se nikdy nepodařilo už smýt a všechny ostatní plány ji respektovaly a svým způsobem na ni navazovaly. V roce 1940 přišli do Albánie Mussoliniho architekti Florestano de Fausta a Armanda Brasina, kteří reagovali na nehygienické podmínky návrhem urbanizmu koncipovaného přesně podle fenoménu Howardových zahradních měst a vytvořil tím základní kostru města. Město mělo všechny typické znaky zahradního města: radiální cesty vedoucí do středu města, kolem kterého se točí prstence obklopené zahradami. Náměstí bylo koncipováno jako jeden velký park, který vytvořil dlouhou alej vedoucí ke křížení radiálních cest vedoucích do okolních měst a obcí. Zde také navrhl náměstí v čele s nejstarší mešitou a dodnes památkou a dominantou města Tirany - Ethem Bey. V té době také vznikl budova ústřední banky Napoli, která je součástí náměstí dodnes. V padesátých letech přišel socialismus a náměstí se stalo místem demonstrace moci. Začaly zde vznikat obrovské socialistické paláce obklopené panelovou zástavbou. Z této éry na náměstí zůstala budova Národní banky, Tirana hotel (což je do teď nejvyšší stavba v Tiraně), Kulturní palác s operou a Národní knihovnou, Národní historické muzeum a o kus dál, podél bulváru, Dům národního shromáždění. Všechny tyto stavby jsou postávané v tvrdém socialistickém realismu..

CENTRUM TIRANY 1917

NOVÝ MÁSTERPLAN

Před několika lety Edi Rama (starosta a hlavní architekt) uspořádal architektonickou soutěž na nový master plan města, kterou vyhrála francouzská architektonická kancelář Architecture-Studio. Tento návrh navazuje na koncepci zahradních měst. Odvádí dopravu z centra města a to dvěma dopravními prstenci, které krouží kolem centra. Na okrajích města navrhuje parkoviště, kam se bude odklánět doprava přijíždějící do města. Do centra se bude člověk moci dostat pouze pěšky nebo hromadnou dopravou. Ta bude na náměstí vedena ze dvou směrů po severojižní ose. Centrum a bulvár budou obklopotovat velkorysý parky doprovázené vodními urbanistickými prvky. Na jednotlivé části tohoto master planu v minulých 5 letech byly uspořádány architektonické soutěže, kterých se účastnily největší a nejprestižnější kanceláře světa: **MVRDV, BIG, Daniel Libeskind, Josep Lluis Mateo, As architecture - studio, JA Joubert architektura**. Mnoho z těchto soutěží bylo zrealizováno nebo se právě realizuje. Díky Edimu Ramovi je Tirana momentálně známa jako město barev a architektonických soutěží.

OPEN COMPETITION FOR A NEW CULTURAL COMPLEX: NEW MOSQUE & MUSEUM OF TIRANA and RELIGIOUS HARMONY

Bakalářská práce vychází z námětu mezinárodní ideové architektonické soutěže vypsané městem Tiranou, který vznikl na přání a v úzkém spojení s muslimskou komunitou. Předmětem soutěže je návrh tří staveb: mešity, islámského kulturního centra a muzea v centru města Tirany. Pro zadání bakalářské práce, bylo toto zadání pomezeno jen na návrh mešity a islámského komunitního centra.

„Tirana potřebuje novou mešitu pro muslimskou komunitu, a to nejen z důvodu rostoucího počtu muslimských občanů, kterým je dnes k dispozici pouze skromná síť mešit, ale také proto, že naše hlavní město musí vyplnit chybějící roh trojúhelníku, trojúhelníka náboženské harmonie mezi třemi hlavními náboženstvími. To dělá z Tirany jedinečné místo odrážející místní tradice občanů Tirany, jejich solidaritu a vzájemnou úctu. Zatímco ostatní dvě náboženské komunity již obdržely svá místa k rozjímání, muslimská komunita v současnosti postrádá vlastní prostor.“

„Chceme, aby nová mešita nebyla jen místem duchovních rituálů ve službě muslimských mužů, ale také referenční bod - magnetická síla lidem přibližujícího Boha, vzbuzující důvěru a univerzální hodnoty lidstva. Chceme, aby nová mešita byla otevřená budova zvoucí celou komunitu, nikoli pouze zavřené dveře - provozní budova ve městě. Nová mešita bude místem uctívání, znalostí a kultury. Stane se centrem islámské kultury. Nová mešita by měla být místem klidu, duchovní individuální i společenské reflexe.“

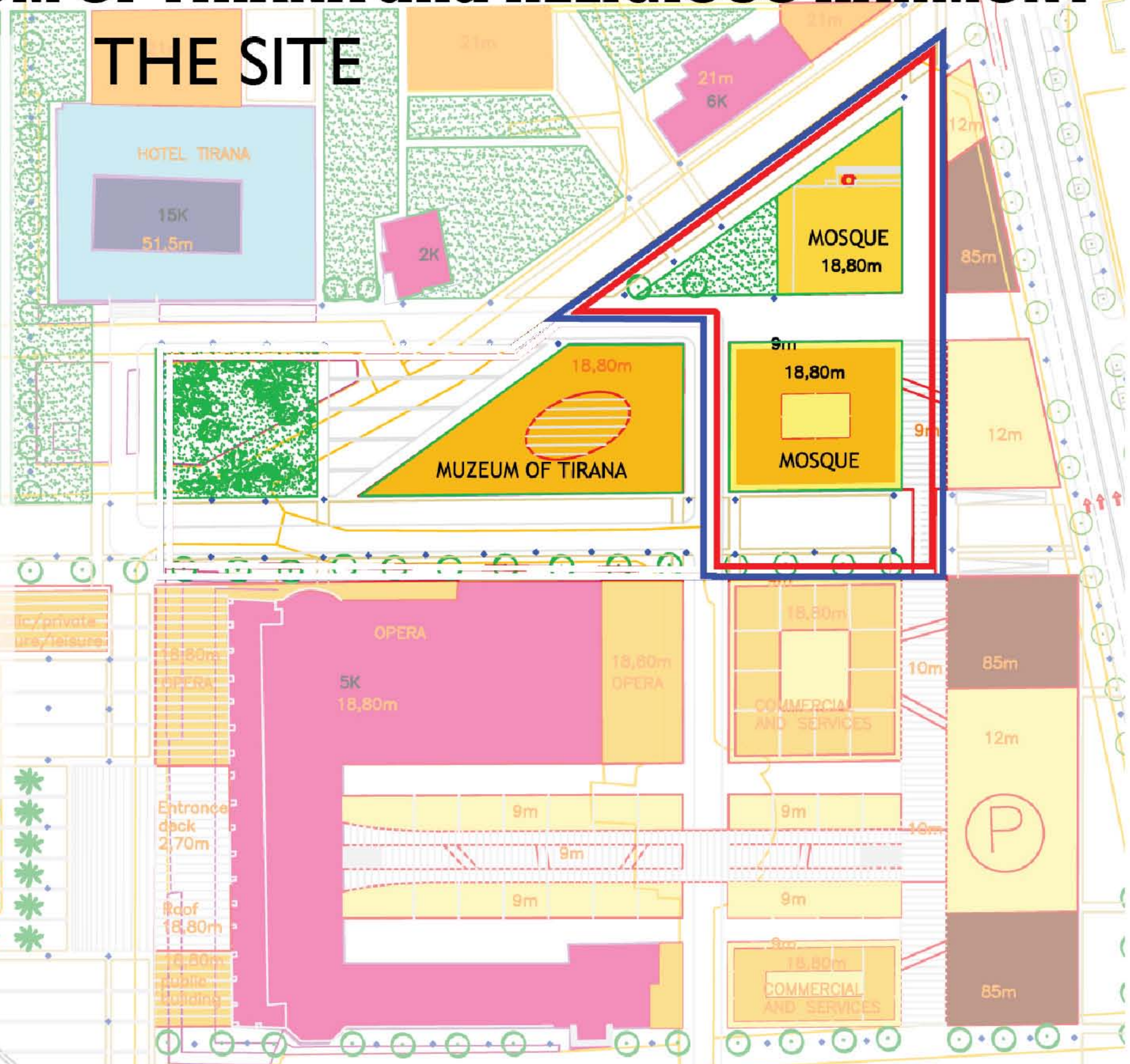
Edi Rama

Stavební program

Stavební program soutěže je definován poměrně volně. Nejsou zadány žádné velikosti ploch ani objemy prostorů. Pouze je řečeno, že součástí mešity musí být modlitební sál a sprch a umývárny zde umístit tolik, kolik jen bude možné. Objekt komunitního centra musí mít foyer, knihovnu, multiúčelovou halu, seminární třídy a podobné prostory nutné pro takové centrum služeb. Stavba by měla mít i institucionálně administrativní funkci. Z toho důvodu je nutné počítat i s prostory pro kanceláře, sklady atd.

Jediné regule, které jsou zadány jsou: dodržování uliční čáry master planu města a dané limitní výšky stavby a dimenzování stavby na daný počet návštěvníků během dne, zejména v pátky a svátky. Předpokládaná návštěvnost v běžný den je 1000 muslimů, v pátek 5000 a ve svátky ramadánu kolem 10 000 muslimů. Rozpočet je stanoven do 1 000 €/m². Náklady na veřejné zásahy by se měli počítat odděleně.

THE SITE

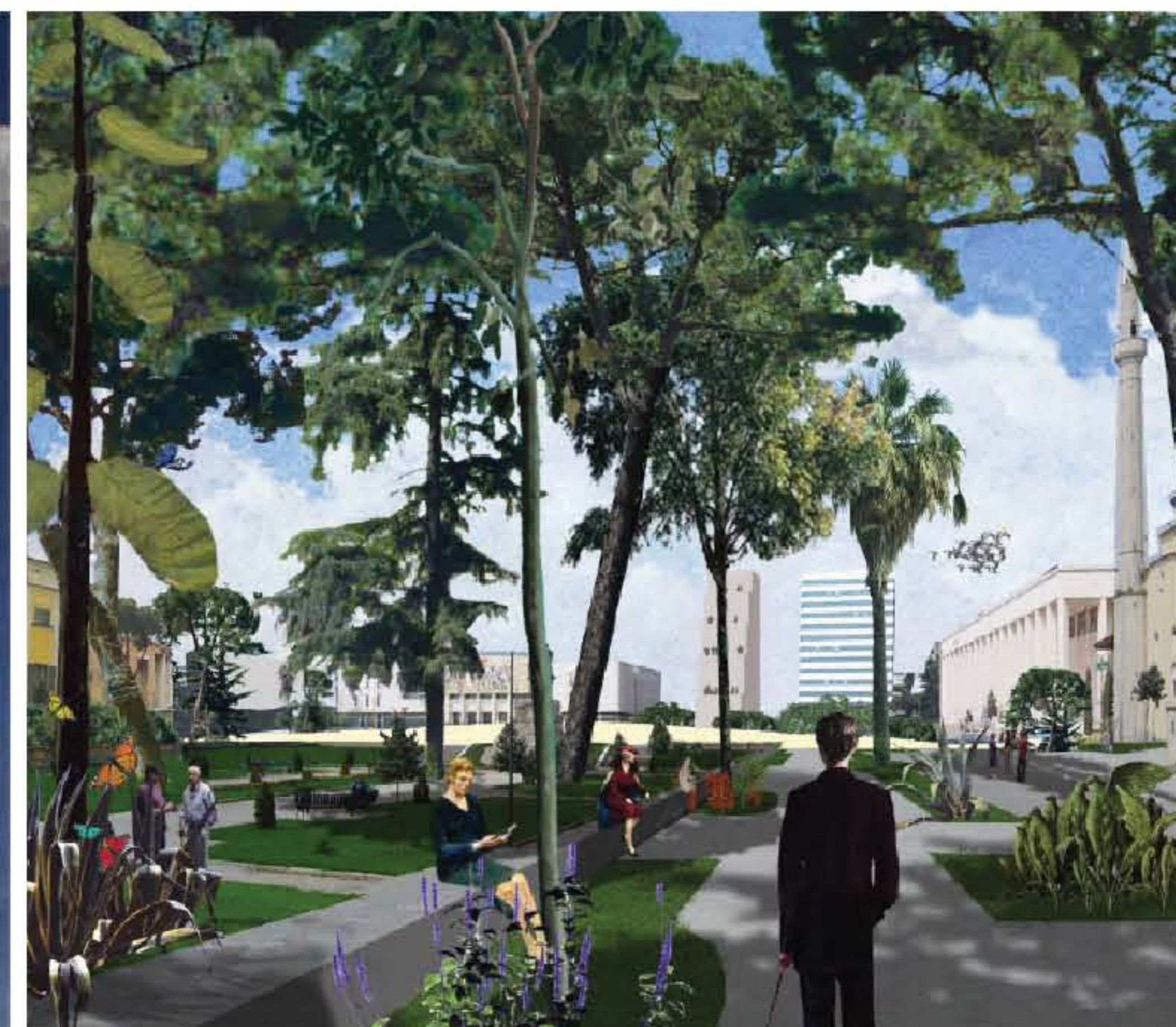

51N4E

Je belgická architektonická kancelář, která sídlí v Bruselu. Ve svém portfoliu má dva projekty, které zpracovávala pro Tiranu. První je TID Tower Tirana (2004) a druhý je Skanderbeg Square (2008), který získal první cenu a momentálně se realizuje.

Náměstí do Tirany

Návrh náměstí od architektonické kanceláře 51N4E je pro mě jeden z nejlepších návrhů veřejných prostranství, který jsem kdy viděl. Základní myšlenkou celého projektu je „**Problém náměstí není dnes jeho velikost, ale jeho nedostatečná definice.**“ Náměstí je navrženo jako jednoduchý čtverec o rozměrech 170 x 170 m. Návrh jasně vymezuje hranice náměstí a tam kde vzniká sebemenší prostor mezi domy se doplňují stromy. Jde o to vytvořit protipól vůči celému městu „**V Tiraně jsou budovy postavené v téměř zstrašující rychlosti a my jsme chtěli vytvořit prostor, který nabízí unik ze silného pnutí města.**“ Náměstí je tvořeno jednoduchým tvarem, který nemá zaměstnávat diváka. Jde o vytvoření duševního a fyzického prostoru, kde vzejdou do popředí věci tak běžné, jako je vítr, světlo, stín a zvuk. Uprostřed náměstí jsou navržena menší jezírka, která slouží v létě ke koupání a přes jiná období se vypouští a tvoří prohlubně na ploše - „Náměstí má nabízet provokující zkušenost“. Náměstí a aktivity v něm je řízená podnebím. Z náměstí může být jak koupaliště a přeplněná pláž, tak i pustá zmrzlá plocha. Celé náměstí se zvedá ve tvaru pyramidy, kdy skloněné plochy směřují ke svým hranám, ke kterým se zaměřuje život náměstí a lidé na nich mohou sedět a pozorovat okolí. Vyvýšení je 2,5m, takže jeden člověk nevidí na druhý konec. Náměstí po svých stranách ve dne nabízí stín a v noci světlo a ve středu náměstí je tma. Tím pádem veškerý večerní život se pohybuje kolem hran náměstí, kde nabízí své kulturní možnosti: kina, divadla, galerie, opery atd., „Potřebujeme centrum, které naše a budoucí generace nebudou odsuzovat jako budovy minulých ideologií“.

KONCEPT

Můj koncept není založen na jedné myšlence, ale je syntézou více podmětů, které jsem vyhodnotil za důležité a stěžejní. Tyto vlivy vychází jak z pole architektury, tak i z náhledu náboženského a sociálního. Můj koncept je zpracován z pohledu víry v propojení s mešitou jako stavbou takovou.

Při své práci jsem byl fascinován sociální organizace islámské společnosti – systémem, který funguje na základě víry a tradice. Když jsem studoval pravidla a řád, uvědomil jsem si, že každý muslim ví jak se jím řídit a především mu bezmezně věří. Při tomto ohromení jsem si položil základní otázku: Jaký přínos by pro ně mohla mít má stavba a co bych jim mohl více nabídnout než jakákoliv jiná mešita? Při zkoumání jiných mešit jsem zjistil jednu věc a to, že muslimové nerozlišují mezi novou a starou mešitou. Dokud stavba slouží svému účelu, tak je to mešita. Pokud ne, tak to není nic než obyčejný dům. To mi pomohlo si uvědomit, že ať se budu snažit vnést jakýkoliv nový názor nebo přínos do klasické logiky mešit, léta vytvářeného a ověřeného prostoru sloužící neměnné společnosti, vždy to bude špatně. Při těchto úvahách jsem si vzpomněl, na kázání jednoho pátera v menší vesničce, který pravil toto „V tom aby se mohli sdílet lidé a byli šťastní, překáží dvě věci - prostor a lidské chyby“. Na touto úvahou jsem se zamyslel a řekl si, že pokud korán je tak bezchybný, jak mu sami muslimové věří a stává se řádem mezi lidmi a tím pádem odstraňuje i jejich nedostatky a chyby vznikající jejich individuálním chováním, tak pak je na mě, jako na architektovi, abych se postaral o to zbylé – o prostor. Řekl jsem si, že kromě toho, že vytvořím prostor, kterým zajistím základní klimatické předpoklady pro žití a fungování komunity, tak se nepostavím do role tvůrce, který bude členit, separovat, a vytvářet spousty menších prostorů a podprostorů, ale naopak budu ucelovat, spojovat a navazovat. Rozhodl jsem se zahodit architektonický nástroje jako jsou zdi, příčky a budu tvořit jeden velký prostor, jehož organizaci budu řídit jinými způsoby, než těmi které brání lidem přicházet do kontaktu, komunikovat a posilovat se ve víře v jedné ucelené komunitě.

KONCEPT

DESIGN

Moje mešita je velká stavba, která svoji velikostí tvoří adekvátní odpověď jak lokálnímu měřítku k socialistickým palácům a administrativním mrakodrapům, tak i čtyřiceti letům tvrdého utlačování víry v člověka a celém národě. Samotný dům je geometricky jednoduchý a identifikovatelný svojí krychlovou formou, odlišnou od okolních domů. I když je dům hmotný a masivní, tak působí dojmem naprosté odlehčenosti, což je způsobeno uvolněným půdorysem prvního nadzemního podlaží. Tento prostor je otevřen široké veřejnosti, jak funkčně, tak i výrazově a tvoří organizačně institucionální zázemí muslimské obce.

Samotná fasáda je tvořená arabským vzorem, který v hloubce svého vzoru vytváří jemný barevný nádech, a tím podtrhuje ornamentální a přispívá k individualitě domu. Fasáda svým ornamentem a jeho příslušnou hloubkou přispívá k ochraně proti přímému slunci a uvnitř vytváří intimní atmosféru nenarušovanou okolím a přesto stále v kontaktu s ním.

Do centra stavby, které slouží výhradně jen muslimské obci, se vchází přes mohutný předprostor ocitající se na zvednuté ploše svírané skosenými zdmi. Samotný předprostor, který i přes nepřímý tvar pozemku na kterém stojí, si udržuje tvar své půdorysné plochy tvaru čtverce a rohem přesahuje do široké ulice, která je také koridorem pohledových os vedoucích přímo na náměstí. Tímto přesahem docilují krásné vyhlídky z plochy domu, ale zároveň a to především upozorňuje na možné projití pod samotnou deskou, tak i na vystoupení na ní. Celý objekt předprostoru je spjat s vodním elementem a to jak v tom užitárním smyslu slova formou umyvárek pro rituální čištění před modlitbou, tak i v tom pocitovém chápání prostoru a klimatu, které vodní plochy navozují. Pod sloupy v úrovni uličního parteru lámu plochu ve spárách dlažby a propadlý prostor vyplňuji vodou, která tvoří zrcadlo sloupů a tím ho prodlužuje a dociluje pocitové monumentálnosti a vážnosti. Pod každým tímto sloupem je světlík, který sloupy osvětluje a upozorňuje, jak na sloup samotný, tak i na jejich řád rozestupů. Zároveň ho i vizuálně odděluje od desky, což opět napomáhá odhmotnění vznášející plochy.

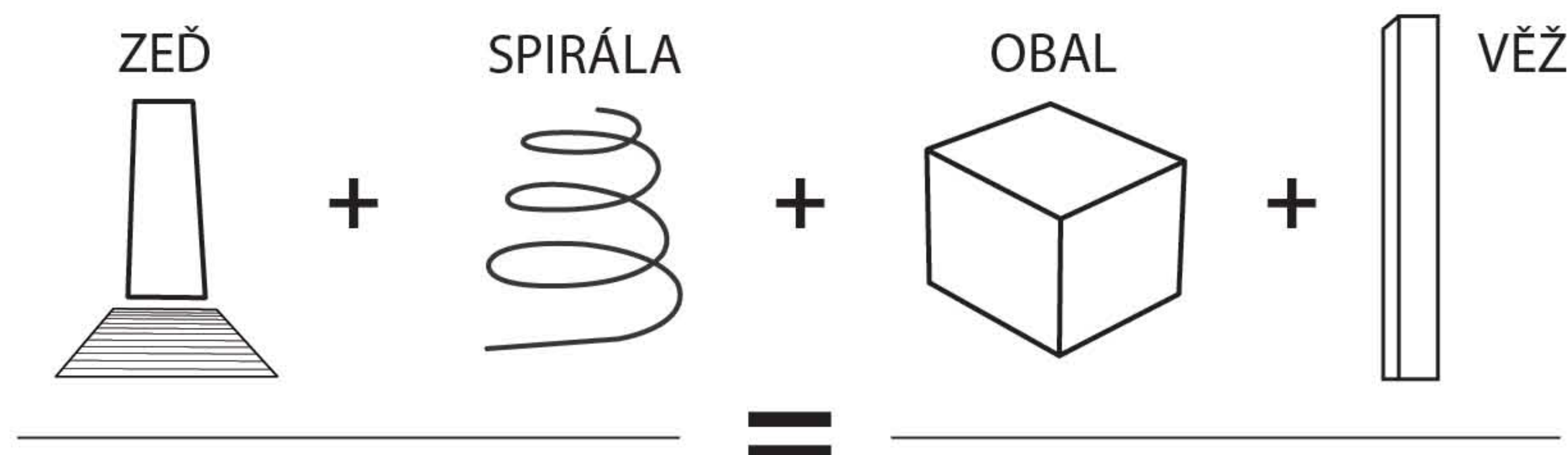
Z plochy obrovským světelným průřezem ve tvaru kruhu sestupuje spirála, ale spíše rozřízlá a svinutá deska. Samotná plocha předprostoru, i když slouží jako vstup, je také zcela legitimní součástí samotné mešity zejména v případě sváteční modlitby, kdy stavba expanduje. Tento prostor beru jako prázdnou nádobu, která napříč různými jak ročními tak denními periodami se naplňuje a vyprazdňuje.

Prostor mešity je vymezen zdmi, podlahou a stropem, avšak to nebrání tomu aby byl vizuálně provázán s městským okolím. V prostoru stavby lze vnímat tři dominantní části: obal, vnitřní torzo – tvořené spirálou a vertikálně postavenou zeď, která tvoří uvnitř budovy vnímatelný prostorový objekt a kontrast k šikmě stoupající ploše spirály. Zároveň svoji plochou pomáhá k orientaci jak uvnitř stavby, tak i při orientaci k Mecce v době modlitby. Celá zeď je popsána Koránem chronologicky zezdola nahoru po jednotlivých súrách. Zeď je tím pádem středem zájmu při stoupání vzhůru. Kolem ní se odvíjí veškeré dění. Zeď se ke svému vršku nenápadně zužuje a vytváří perspektivní zkraslení, které dodává zdi příhodné prostorové vlastnosti vnímatelné z pozice vstupujícího člověka.

Spirála vytváří kontinuální nepřerušovanou plochu, napříč celým objektem na které se odvíjí veškerý život. Lidé si na této ploše povídají, učí se, hrají hry, meditují, spí a to vše v přímém kontaktu s ní bez narušení zdmi, příčkami nebo jakýmkoliv mobilním zařízením jako jsou stoly, židle atd. Samotná spirála se točí kolem vnitřního otevřeného prostoru, ve kterém je umístěna zeď, ale zároveň svoji hranou nenápadně tvoří tvar kopule, který se nad zdí zužuje a svoji špičkou vniká do zahrady, kde je seříznutá a otevřená nebi. Tímto seříznutým vrškem kopule vzniká jednak světlík, který vrhá na zeď přímé světlo, tak i vytváří svým světelným otvorem kruhového půdorysu uvnitř mešity symbol jediného boha a v zahradě svoji prosklenou plochou dno pro kašnu. Spirála se zužuje a tím i uzavírá vnitřní prostor mešity a rozevírá prostor zahrady. Napříč celým pomyslným prostorem kopule, který ohraničuje spirála je mešita vizuálně propojena. Příběh vnitřku mešity je vnímatelný každým návštěvníkem. Člověk, který vstoupí, se nejdříve ocitne v modlitebním prostoru, kde se lidé v době modlitby schází z celého domu. Pokud není doba modlitby je toto místo k dispozici i k jiným veřejným aktivitám. Dále prostor stoupá do knihovny, studijního prostoru, čítárny a meditačního prostoru. Zde člověk může rozjímat, odpočívat a sít atmosféru. Celý tento scénář je zakončen v ostře zvedající rampě, která ústí do zahrady, pomyslného místa ráje a přítomnosti boha.

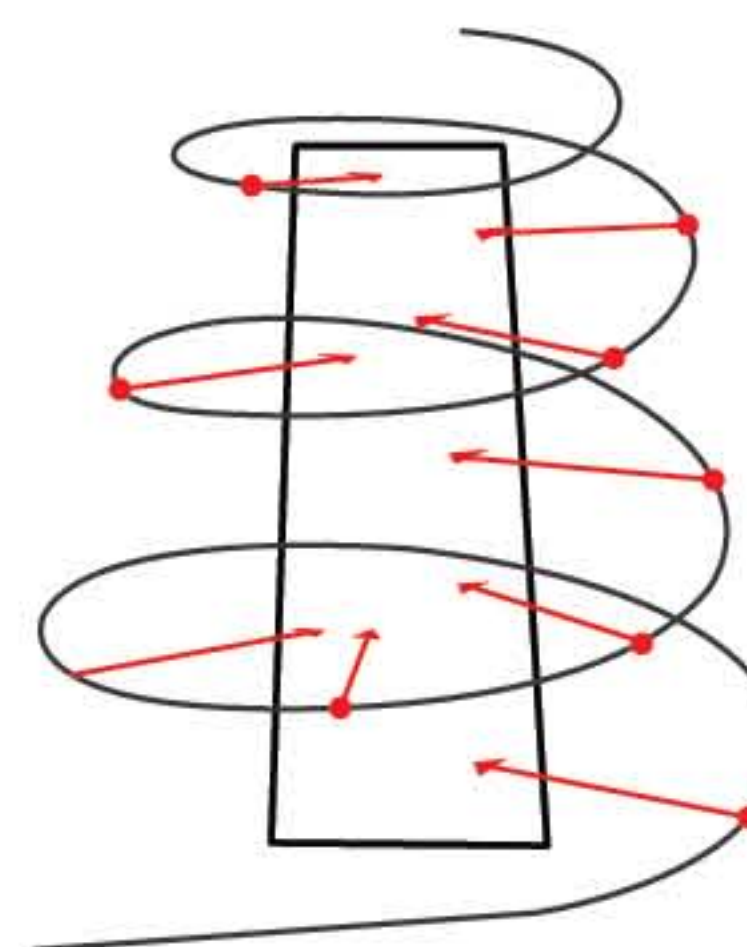
Svoji mešitu si představuji jako jeden kompaktní prostor, jednu kontinuální plochu, kde se budou dít všechny náboženské a sociální interakce. Prostor který bude jak plný a intenzivní, tak i prázdný a pasivní. Prostor kterým bude procházet jak rytmus denních modliteb, tak i svobodný pohyb lidí. Tím se všechny tyto protiklady budou během dne provazovat a ovlivňovat. Nebudu jednotlivé funkce umisťovat do předem určených prostor a tím i oddělovat, ale komplexně pojímat vše, stejně tak jak je to v logice koránu. Myslím si, že toto je ten správný přístup, kterým mohu jako architekt přispět.

PRINCIPY

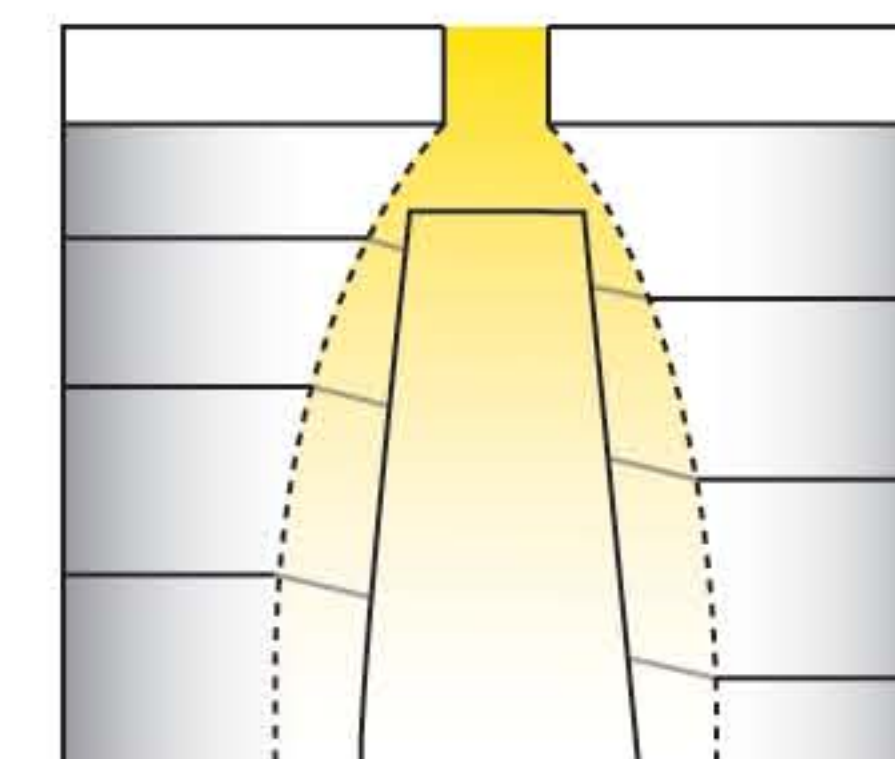
1

STOUPÁNÍ A POZNÁVÁNÍ

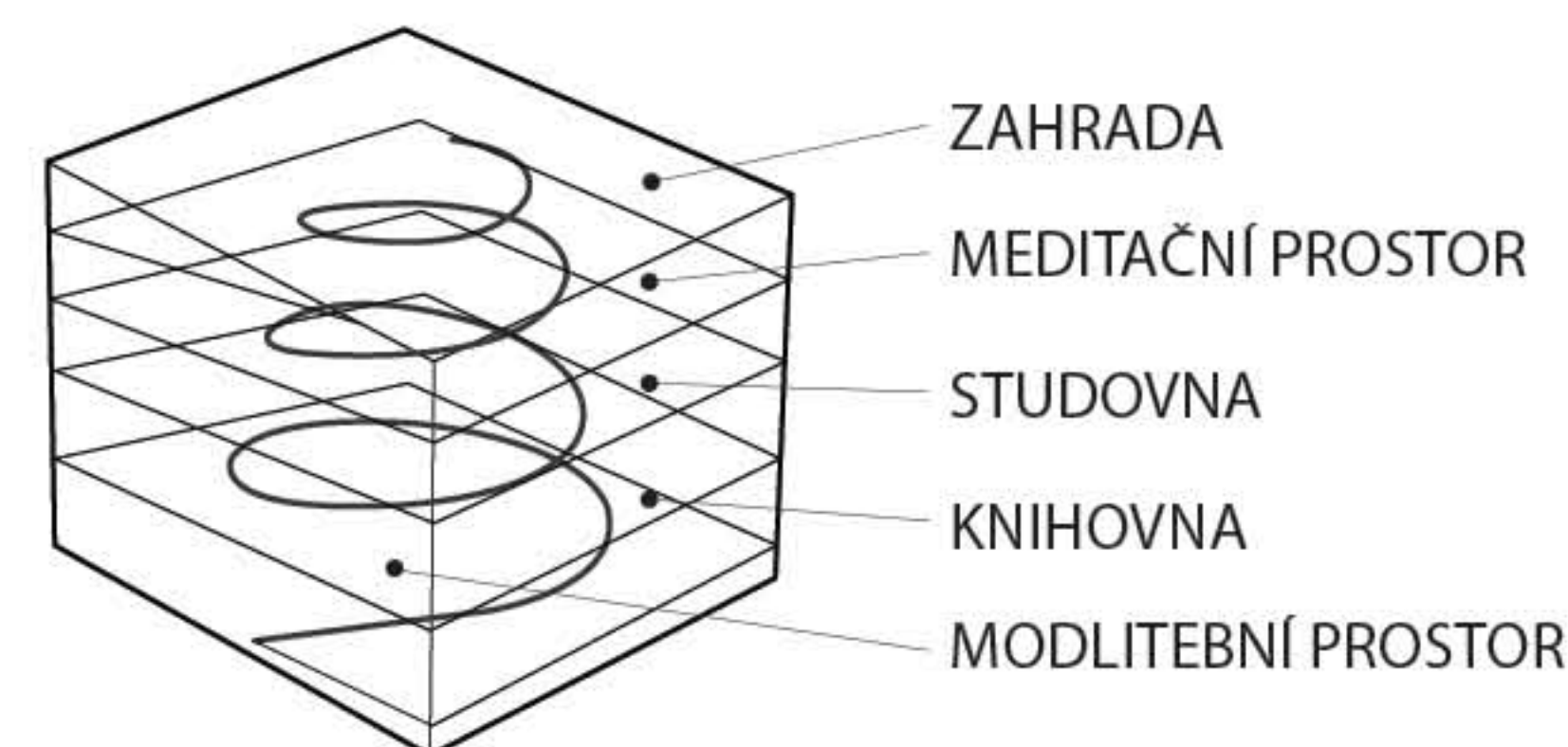
2

KOPULE JAKO SYMBOL JEDINÉHO BOHA

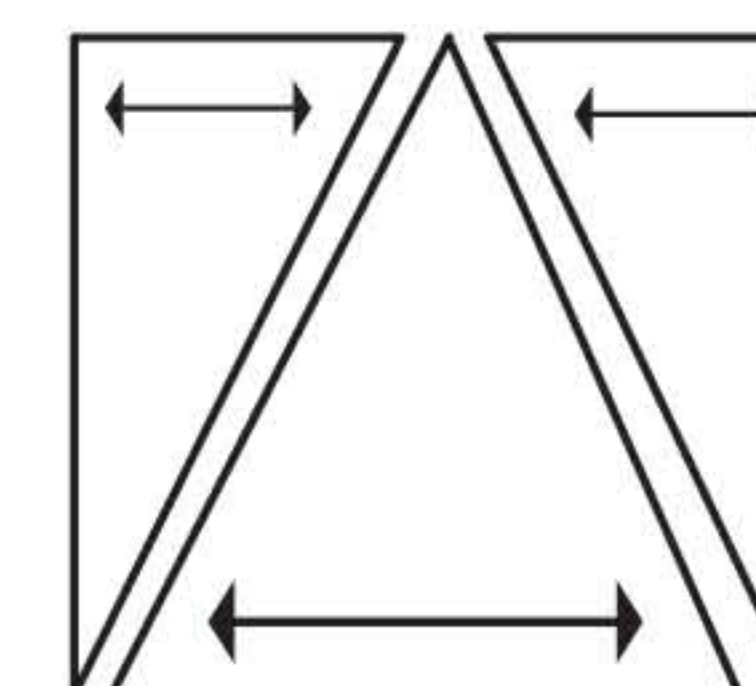
3

STOUPÁNÍ A ZAŽÍVÁNÍ

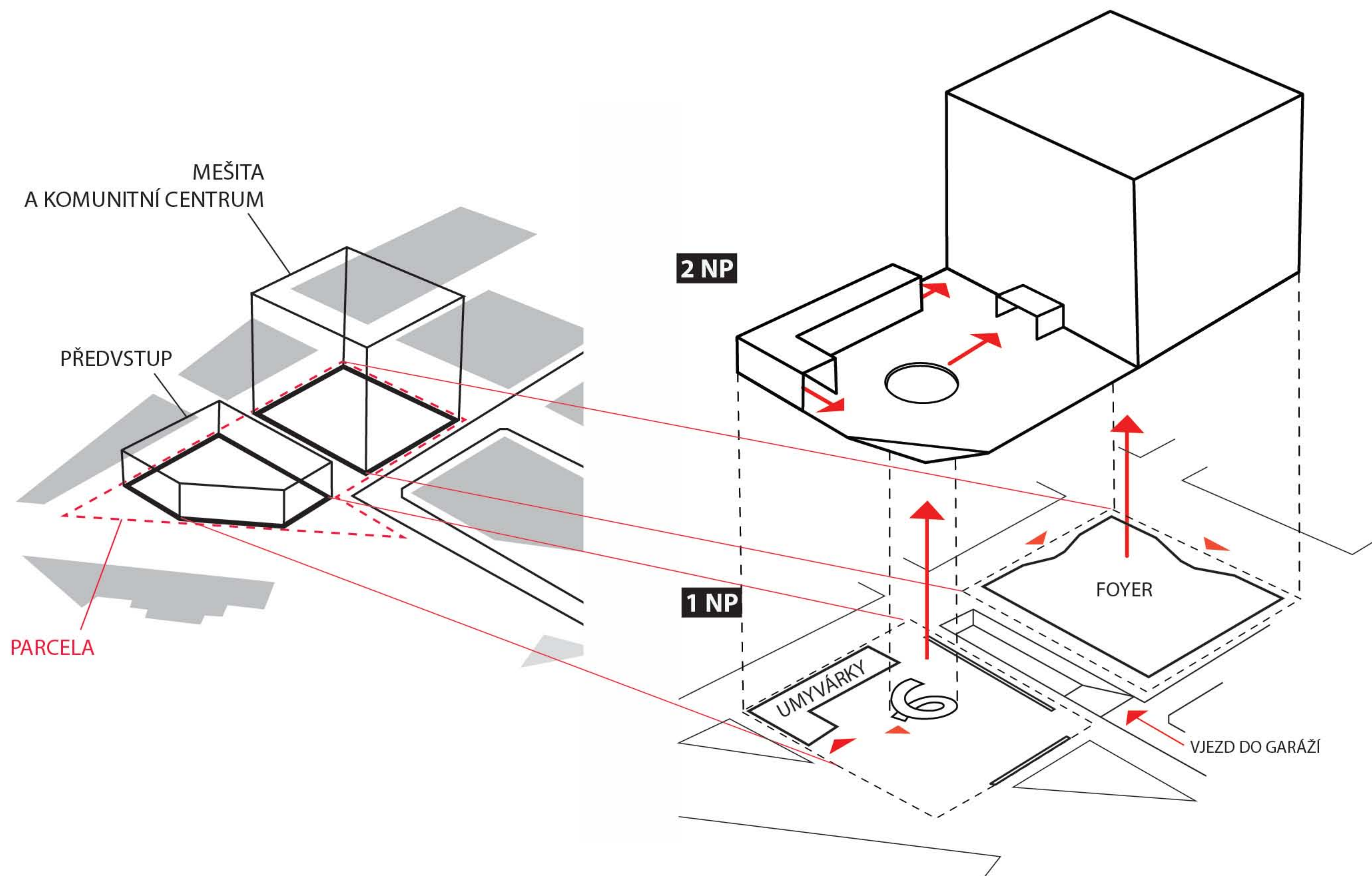

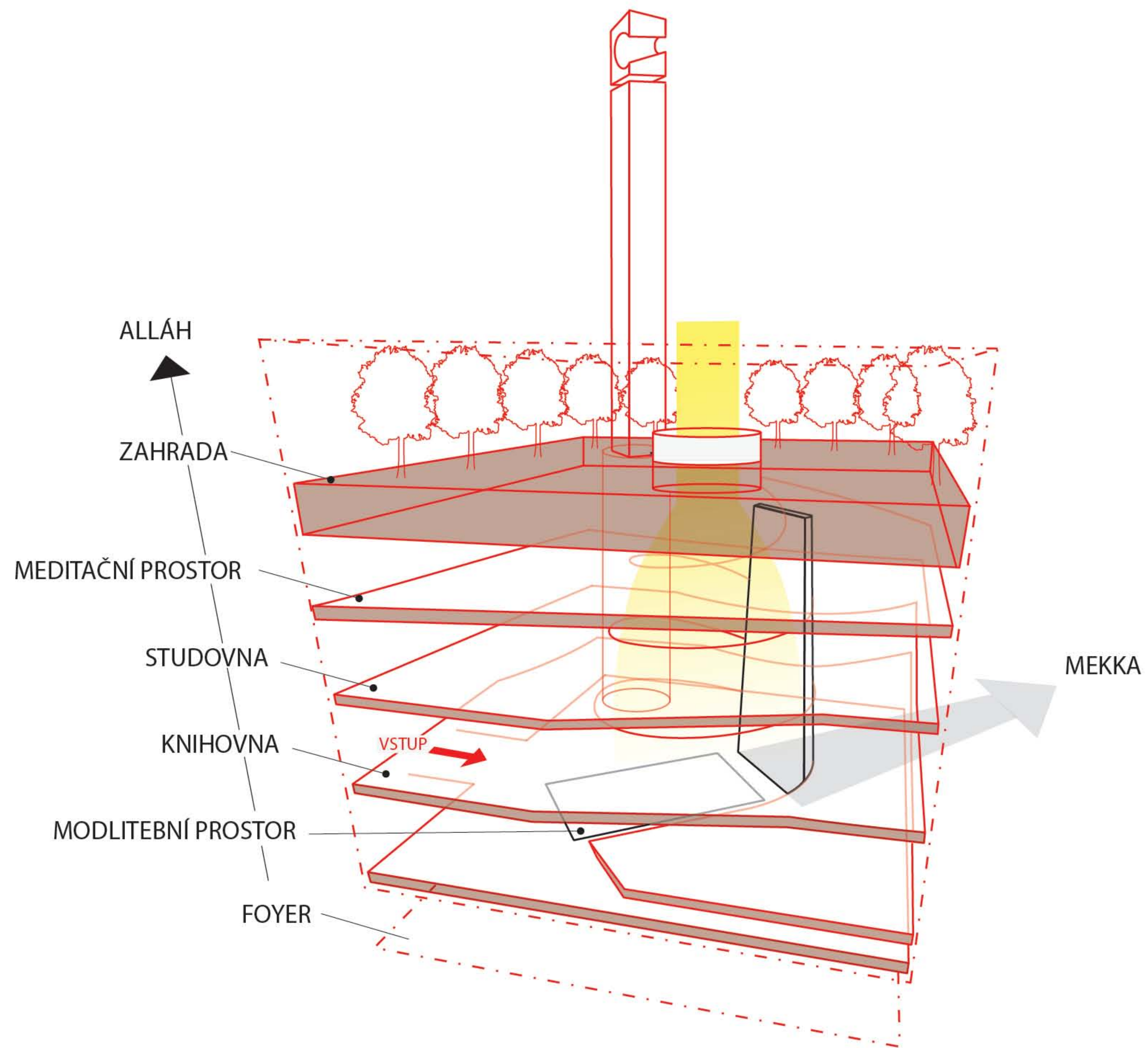
4

DUCHOVNÍ PROSTOR

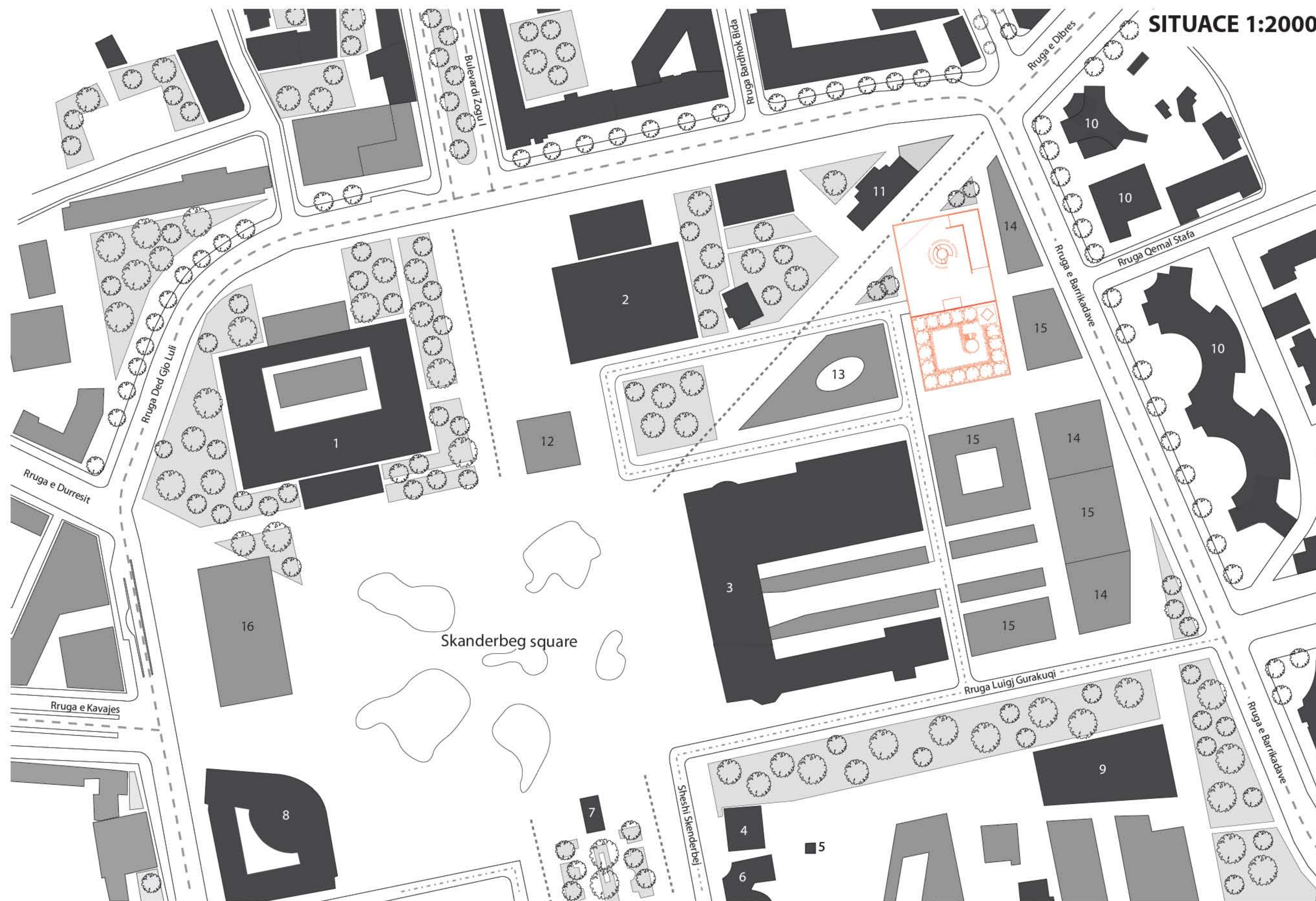

FYZICKÝ PROSTOR

DESIGN

TRAVNATÉ PLOCHY

PLÁNOVANÉ STAVBY

STÁVAJÍCÍ STAVBY

PĚŠÍ ZÓNA

HLAVNÍ OKRUŽNÍ SILNICE

VEDLEJŠÍ OBSLUŽNÍ SILNICE

1 NÁRODNÍ HISTORICKÉ MUZEUM

2 TIRANA HOTEL

3 KULTURNÍ PALÁC

4 MEŠITA ET'HEM BEY

5 HODINY

6 RADNICE

7 POMNÍK

8 NÁRODNÍ BANKA

9 ADMINISTIVA

10 BYTOVÉ DOMY

11 HOTEL

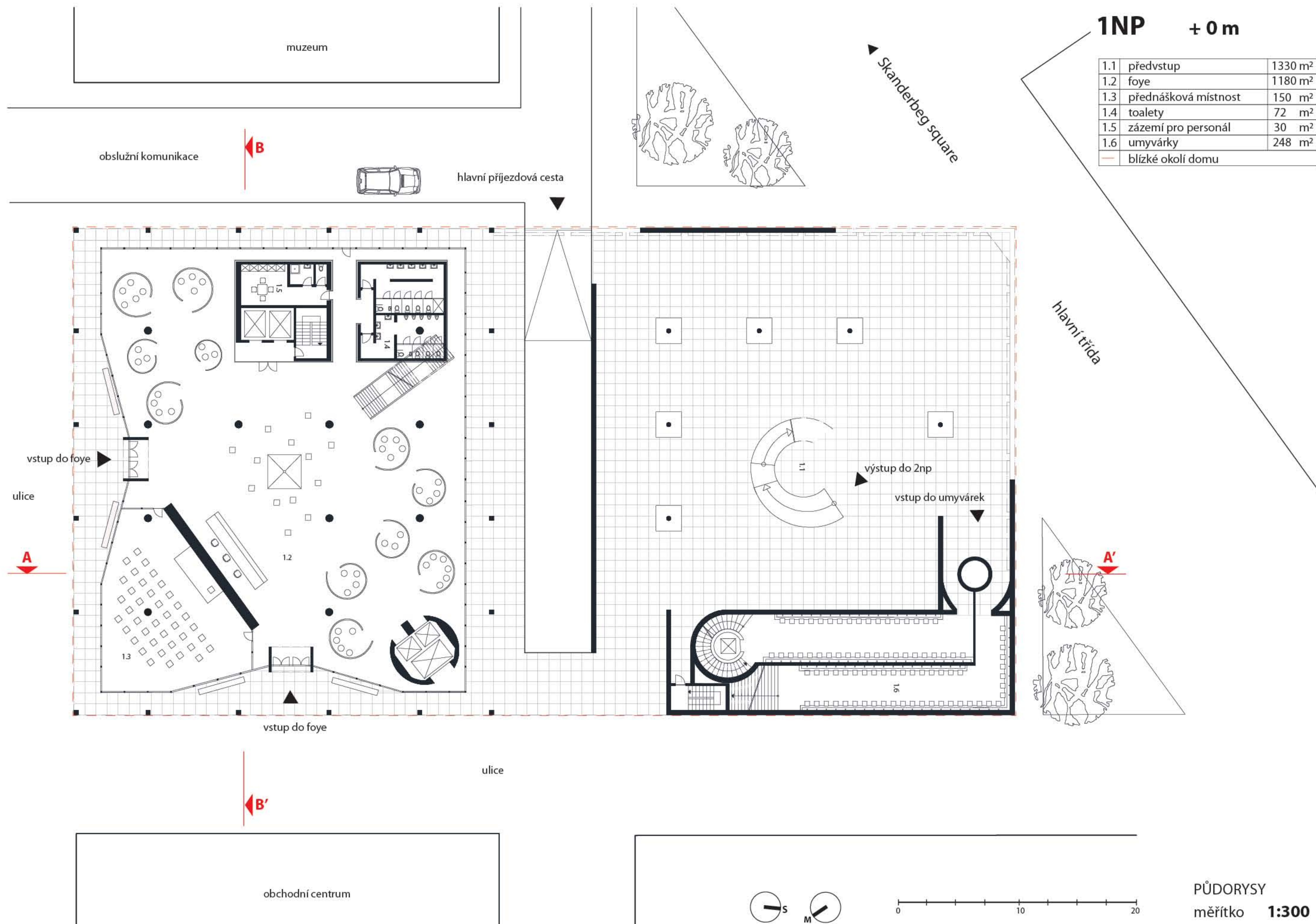
12 ROZHLEDNA

13 MUZEUM

14 ADMINISTRATIVNÍ MRÁKODRAPY

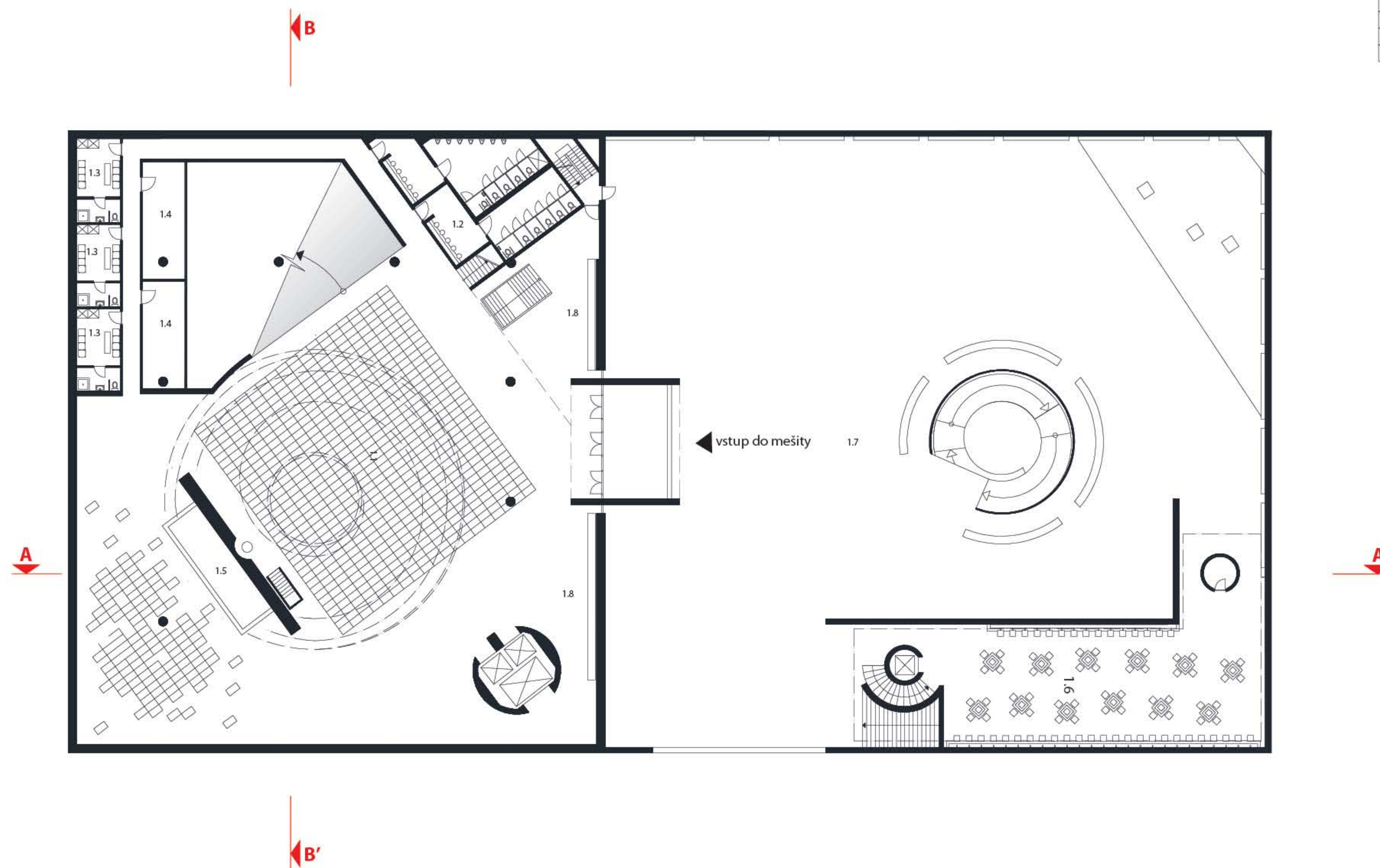
15 OBCHODNÍ CENTRUM

16 KINO

2NP + 4 m

1.1	modlitební prostor	300 m ²
1.2	toalety	70 m ²
1.3	zázemí pro personál	55 m ²
1.4	sklady	50 m ²
1.5	přednášková místnost	150 m ²
1.6	umyvárky	200 m ²
1.7	předvstup	2000 m ²
1.8	botárky	

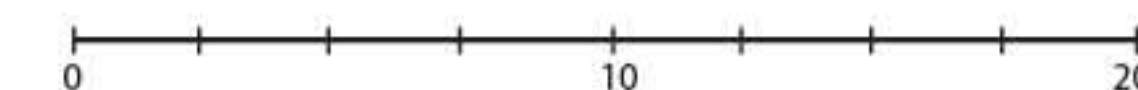
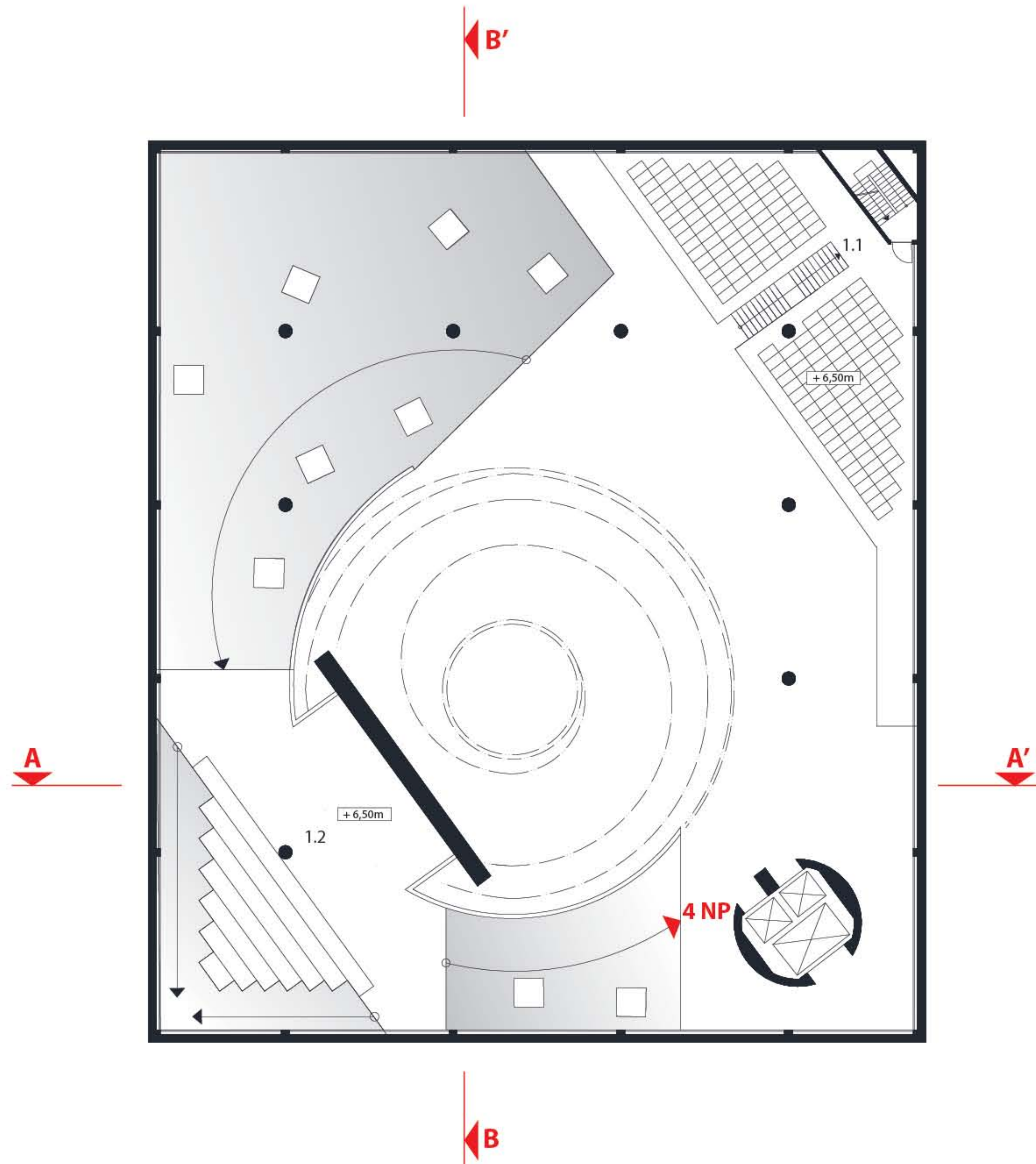

0 10 20

PŮDORYSY
MĚŘÍTKO 1:300

3 NP + 4 m -> +10 m

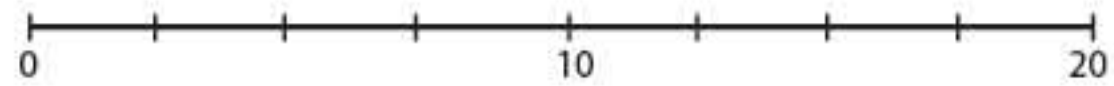
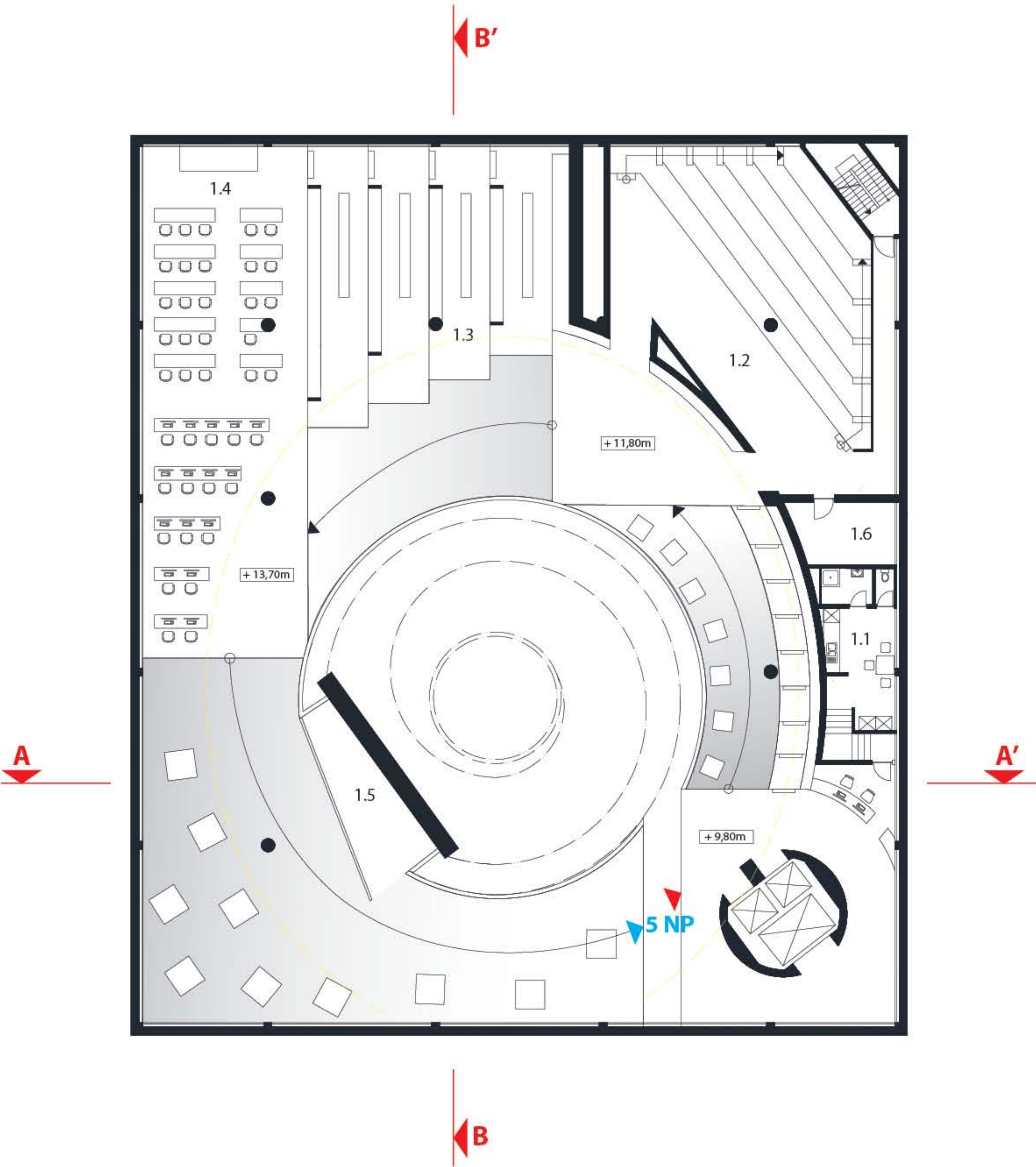
1.1	modlitební prostor	160 m ²
1.2	přednáškový prostor	72 m ²

PŮDORYSY
MĚŘÍTKO 1:250

4 NP + 10 m -> +16 m

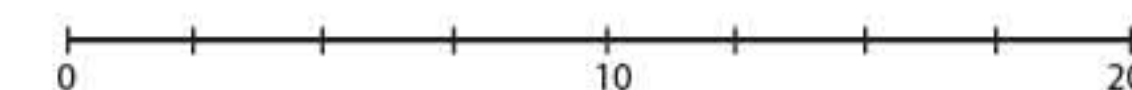
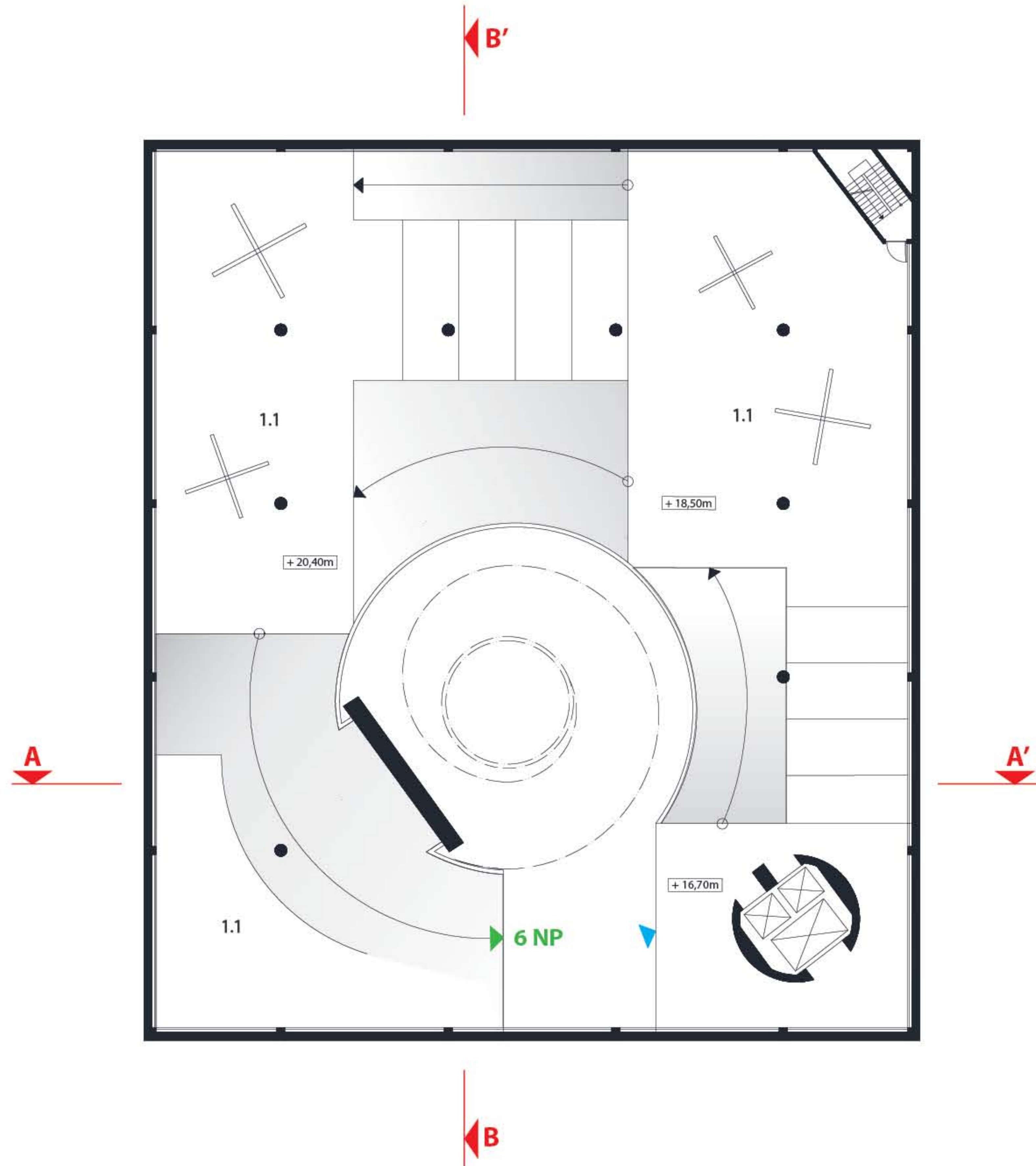
1.1	zázemí pro personál	33 m ²
1.2	přednášková místnost	100 m ²
1.3	knihovnat	165 m ²
1.4	učebna	220 m ²
1.5	přednáškový prostor	120 m ²
1.6	sklad	15 m ²

PŮDORYSY
MĚŘÍTKO 1:250

5 NP + 16 m -> +22 m

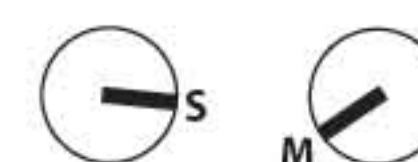
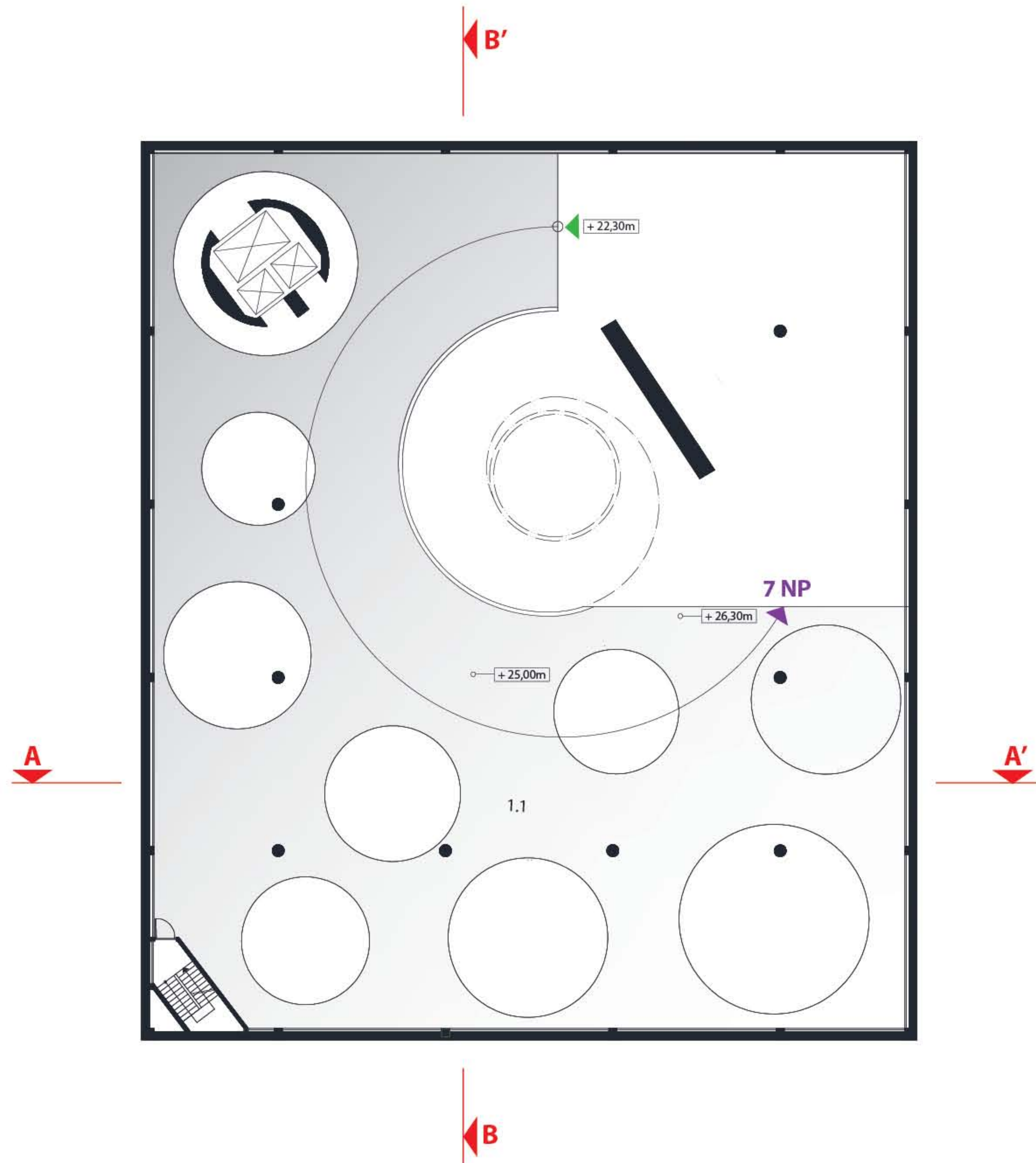
1.1 studijní prostor 1400 m²

PŮDORYSY
MĚŘÍTKO 1:250

6 NP + 22 m -> +28 m

1.1 meditační prostory 1000 m²

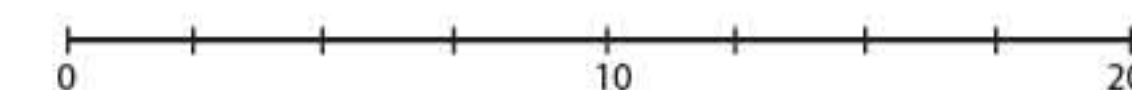
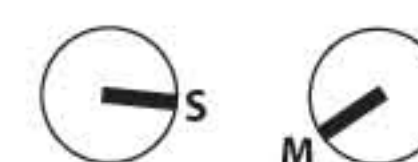
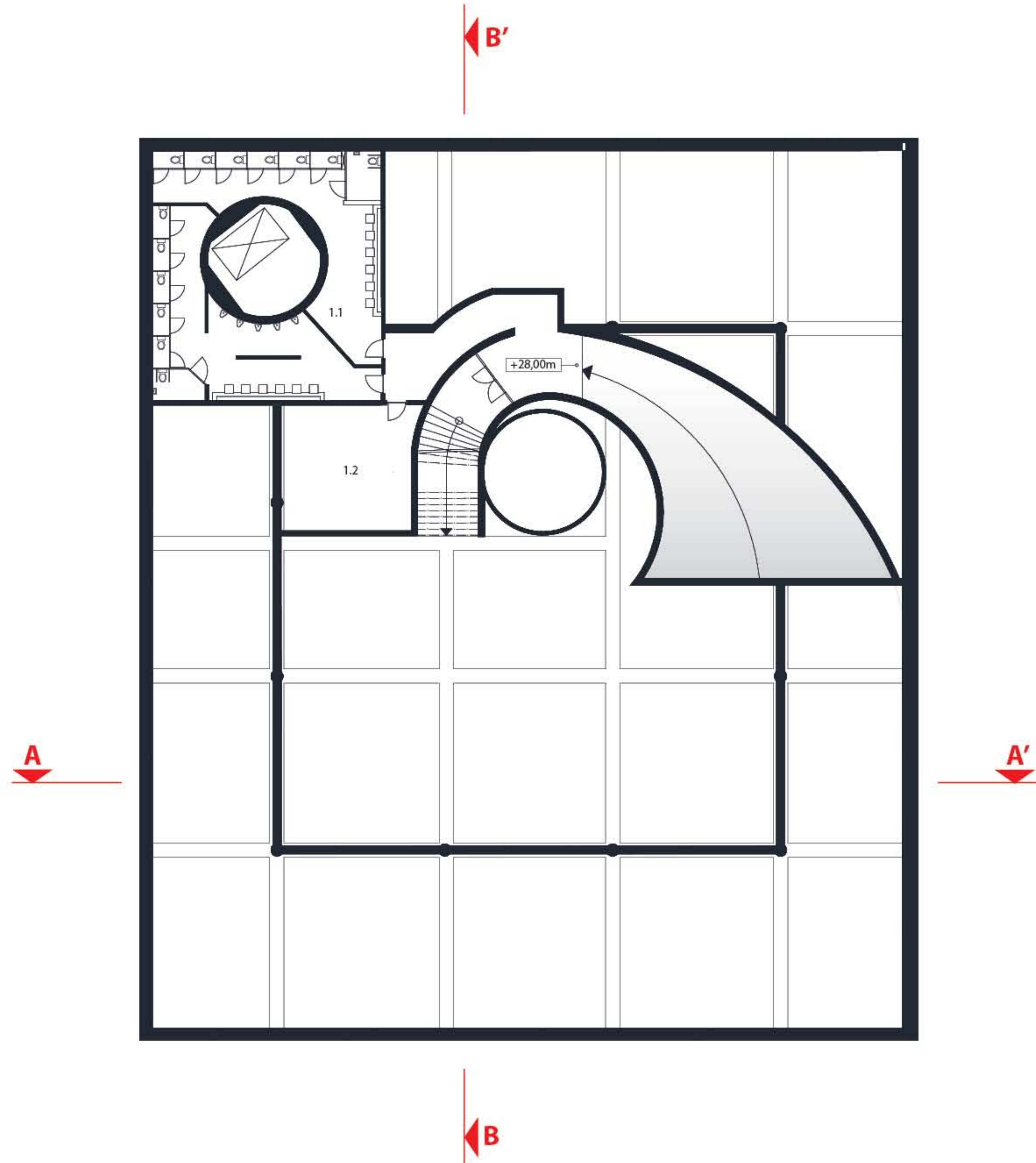

0 10 20

PŮDORYSY
MĚŘÍTKO 1:250

7 NP + 28 m -> +31,5 m

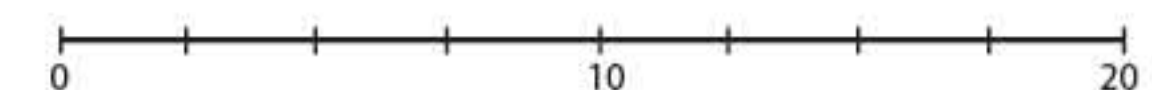
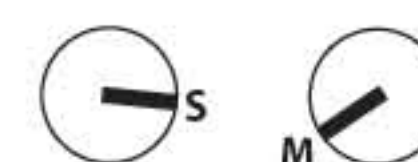
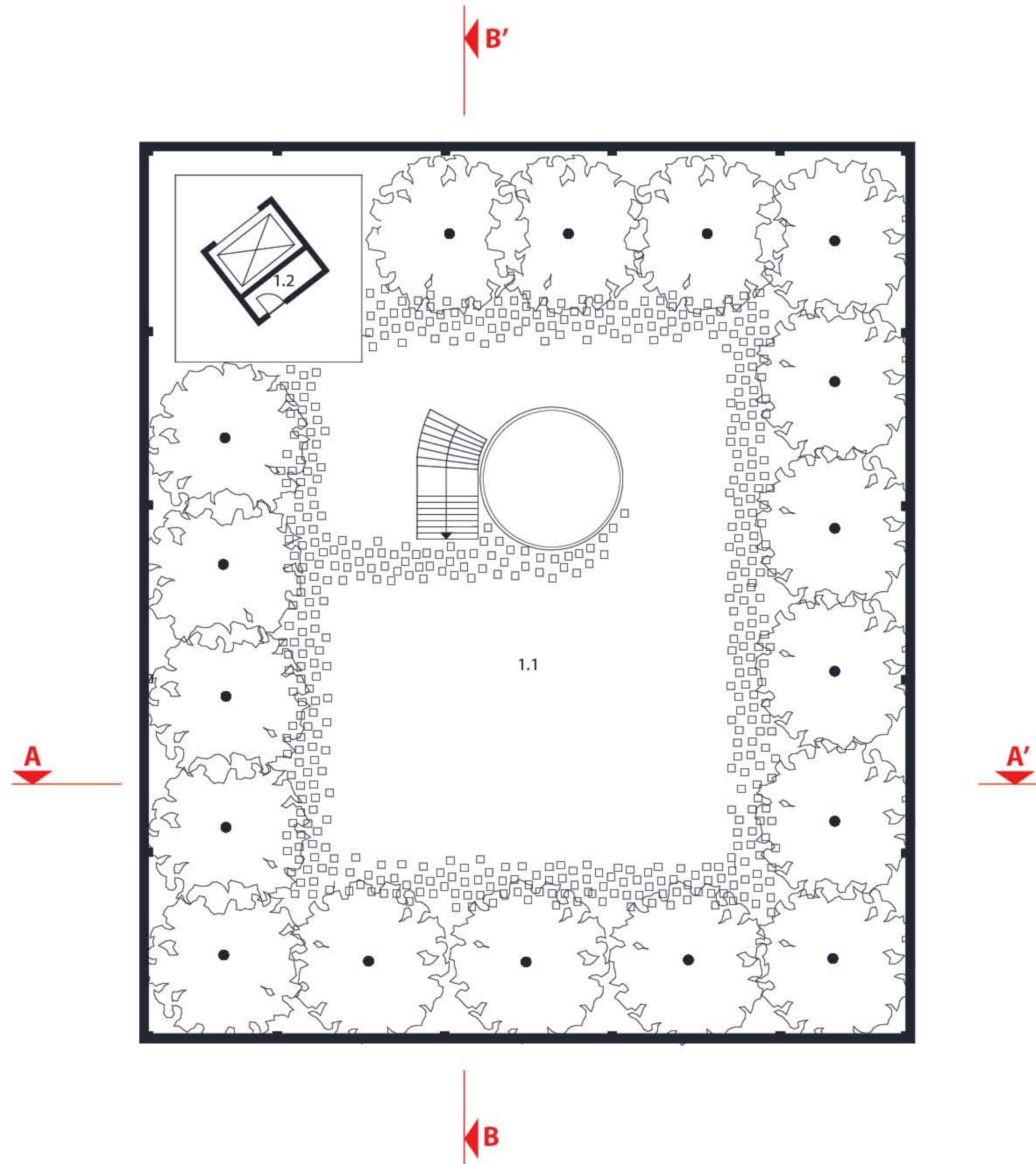
1.1	toalety	90 m ²
1.2	úklidová místnost	36 m ²

PŮDORYSY
MĚŘÍTKO 1:250

8 NP + 31 m

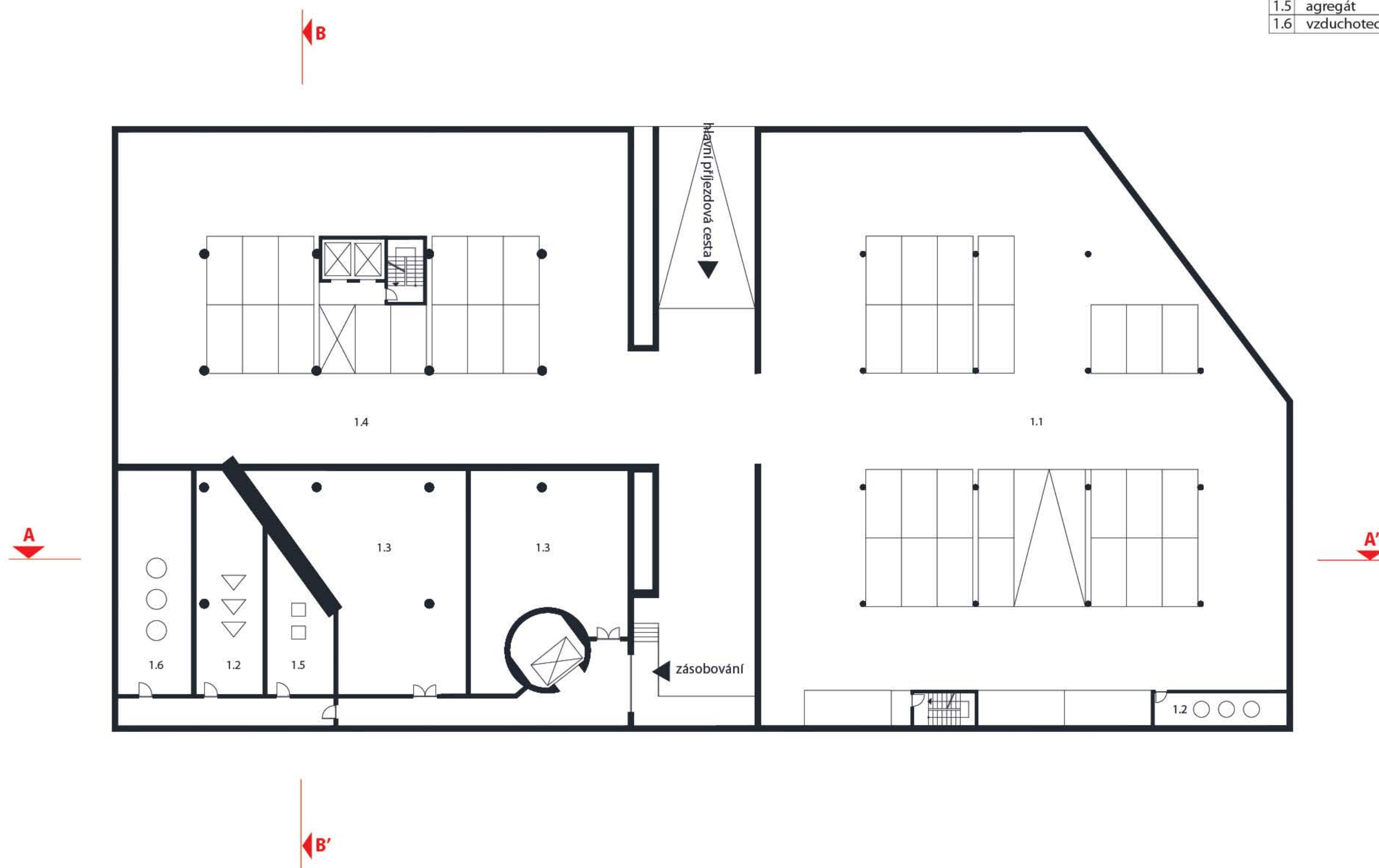
1.1	zahrada	1500 m ²
1.2	minaret	19 m ²

PŮDORYSY
MĚŘÍTKO 1:250

1 PP - 2,5 m

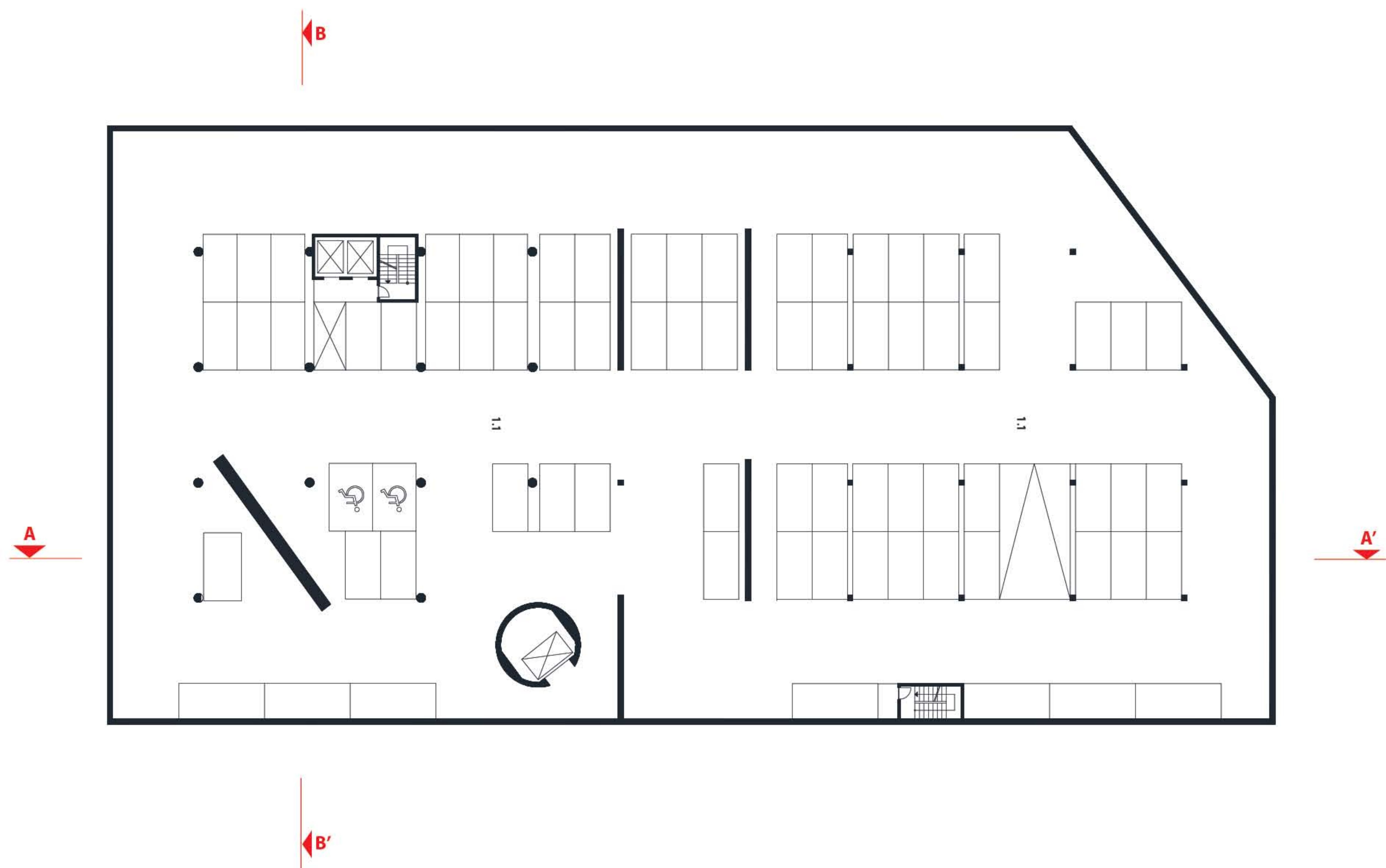
1.1	veřejné parkoviště	1510 m ²
1.2	bojler, voda	175 m ²
1.3	sklady	320 m ²
1.4	parkoviště pro personál	800 m ²
1.5	agregát	45 m ²
1.6	vzduchotechnika	90 m ²

PŮDORYSY
měřítko 1:300

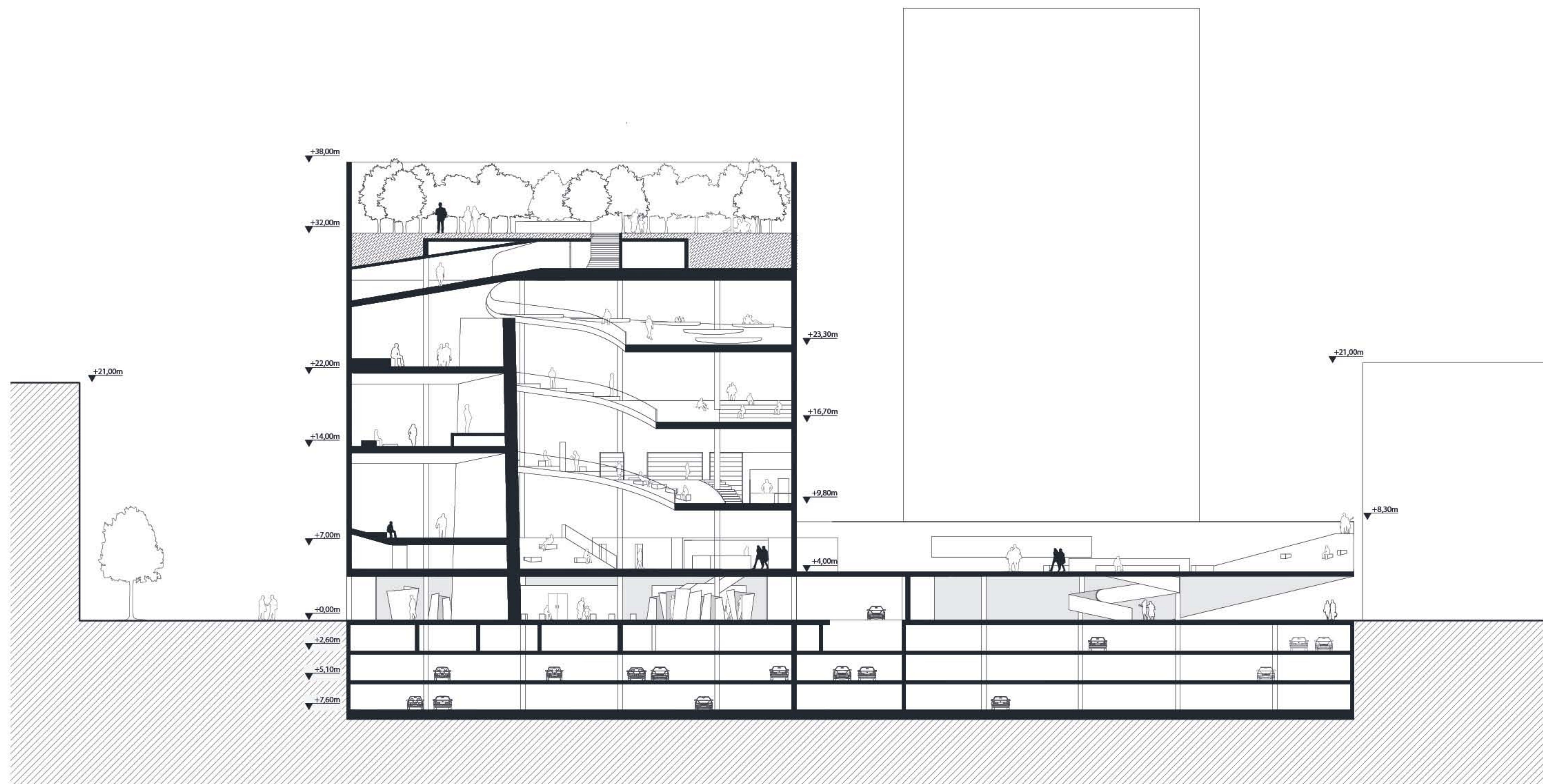
2 PP, 3 PP - 5 m, -8,5 m

1.1 veřejné parkoviště 2 x 3670 m²

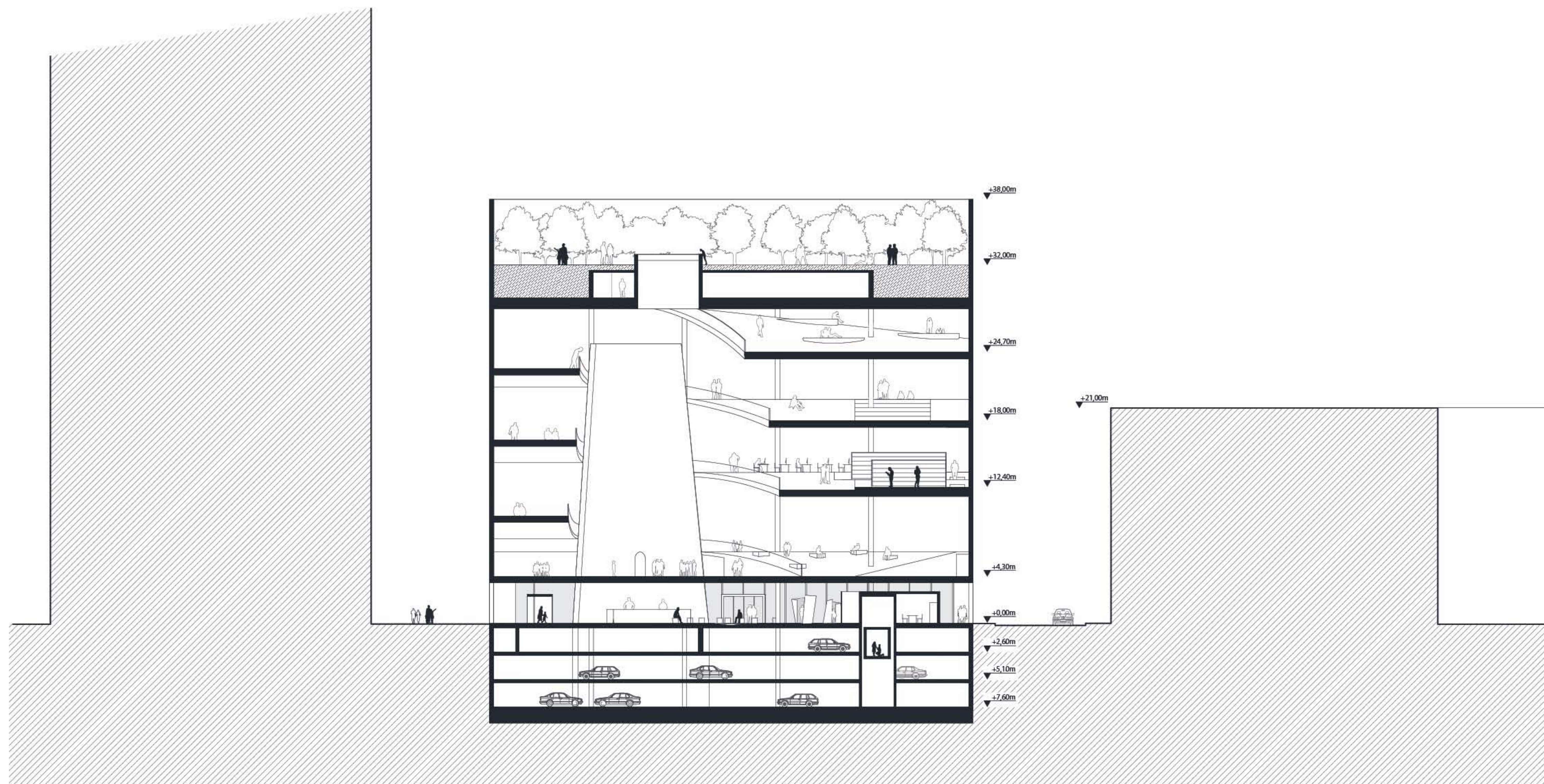
0 10 20

PŮDORYSY
měřítko 1:300

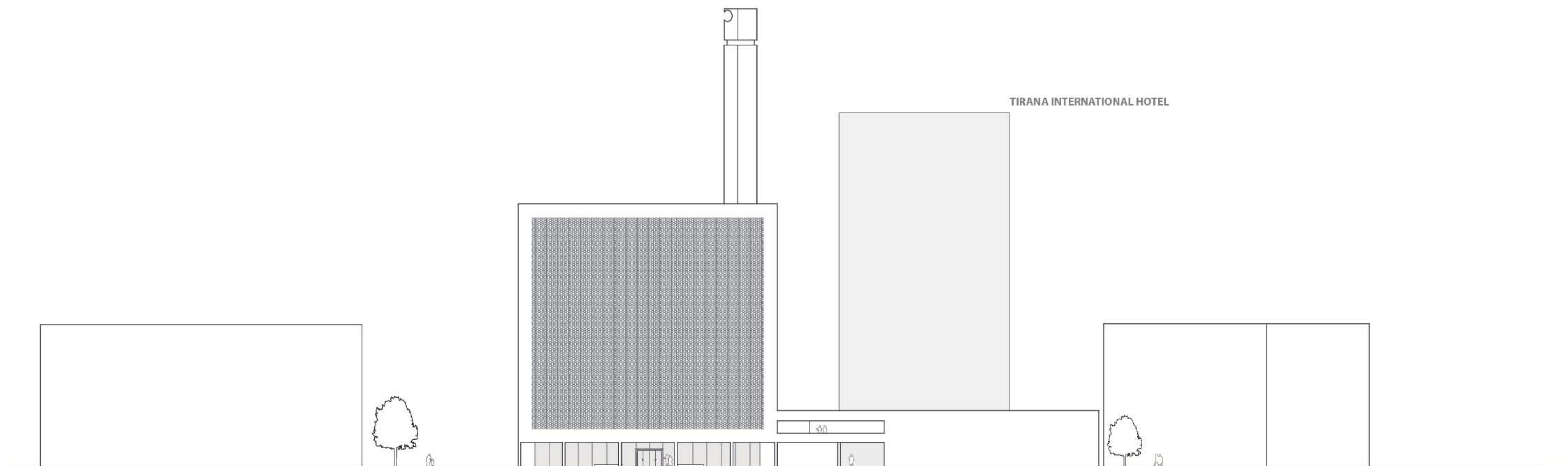
0 10 20

ŘEZ A-A'
MĚŘÍTKO 1:350

0 10 20

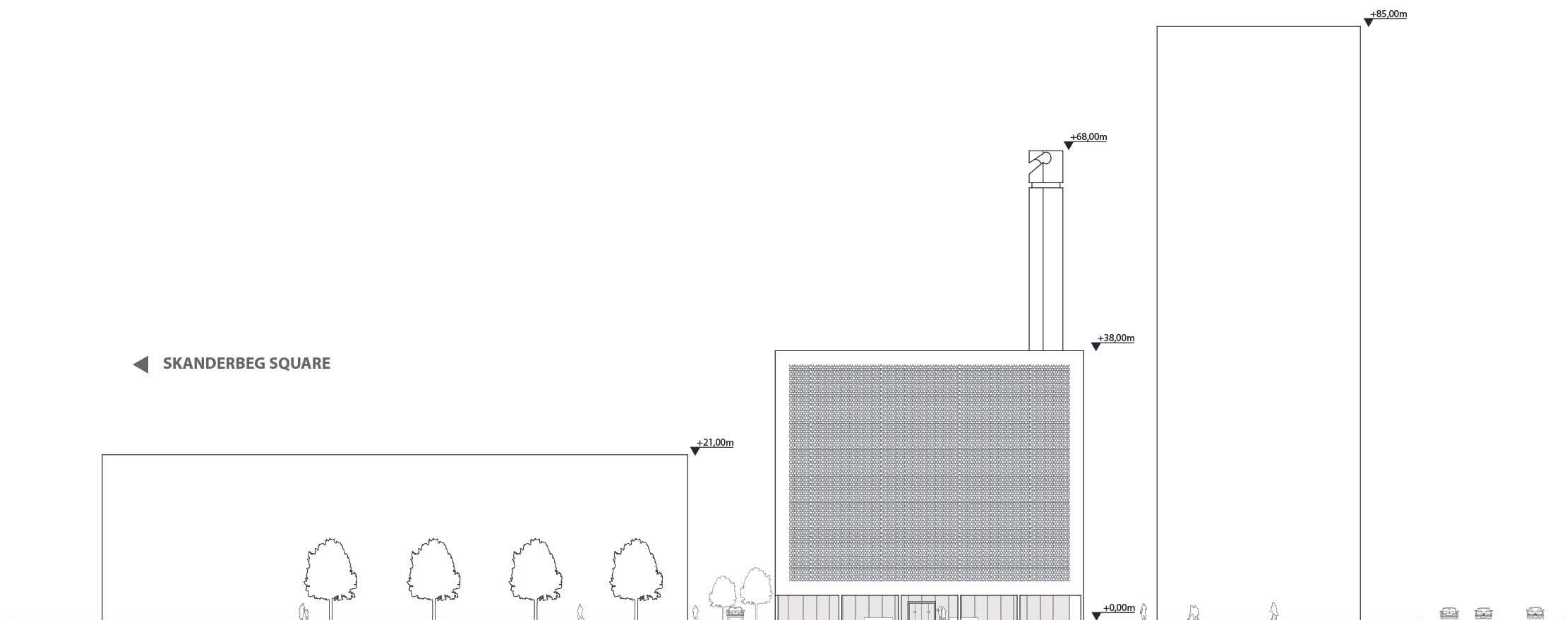
ŘEZ B-B'
MĚŘÍTKO 1:350

VÝCHODNÍ POHLED

0 20 40

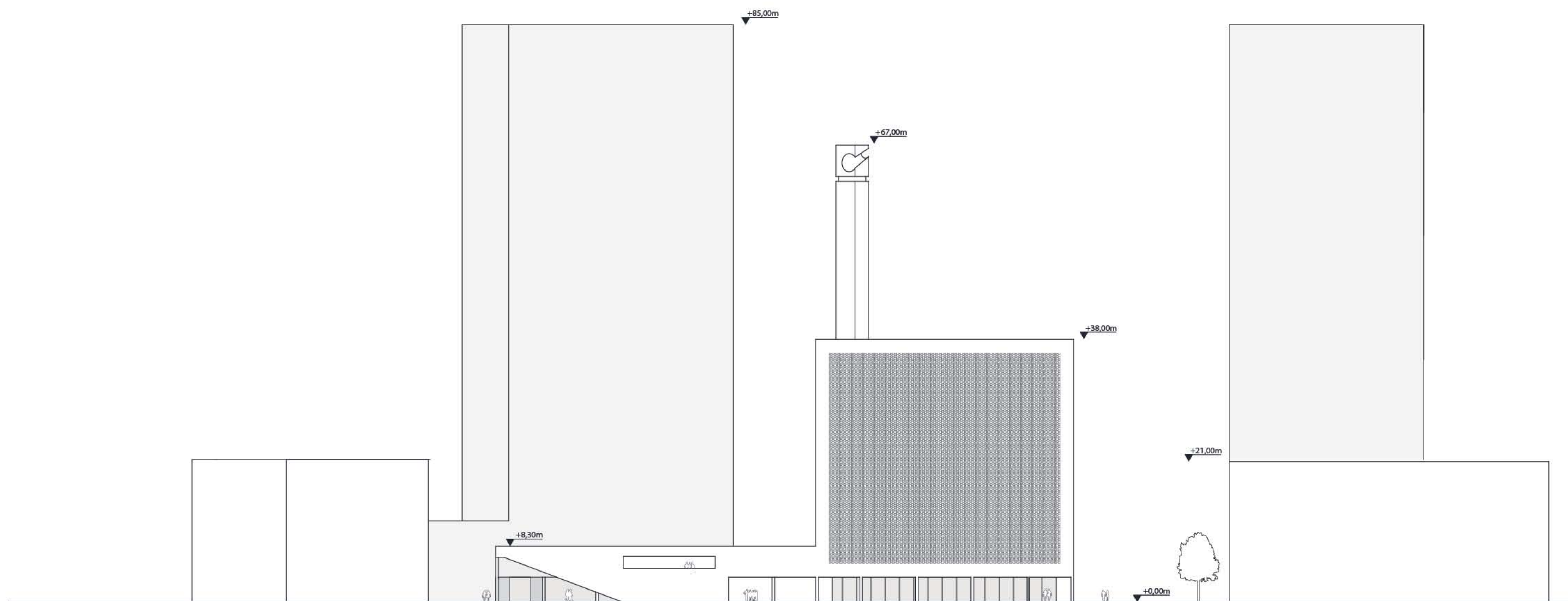
POHLEDY
MĚŘÍTKO 1:600

JIŽNÍ POHLED

0 20 40

POHLEDY
MĚŘÍTKO 1:600

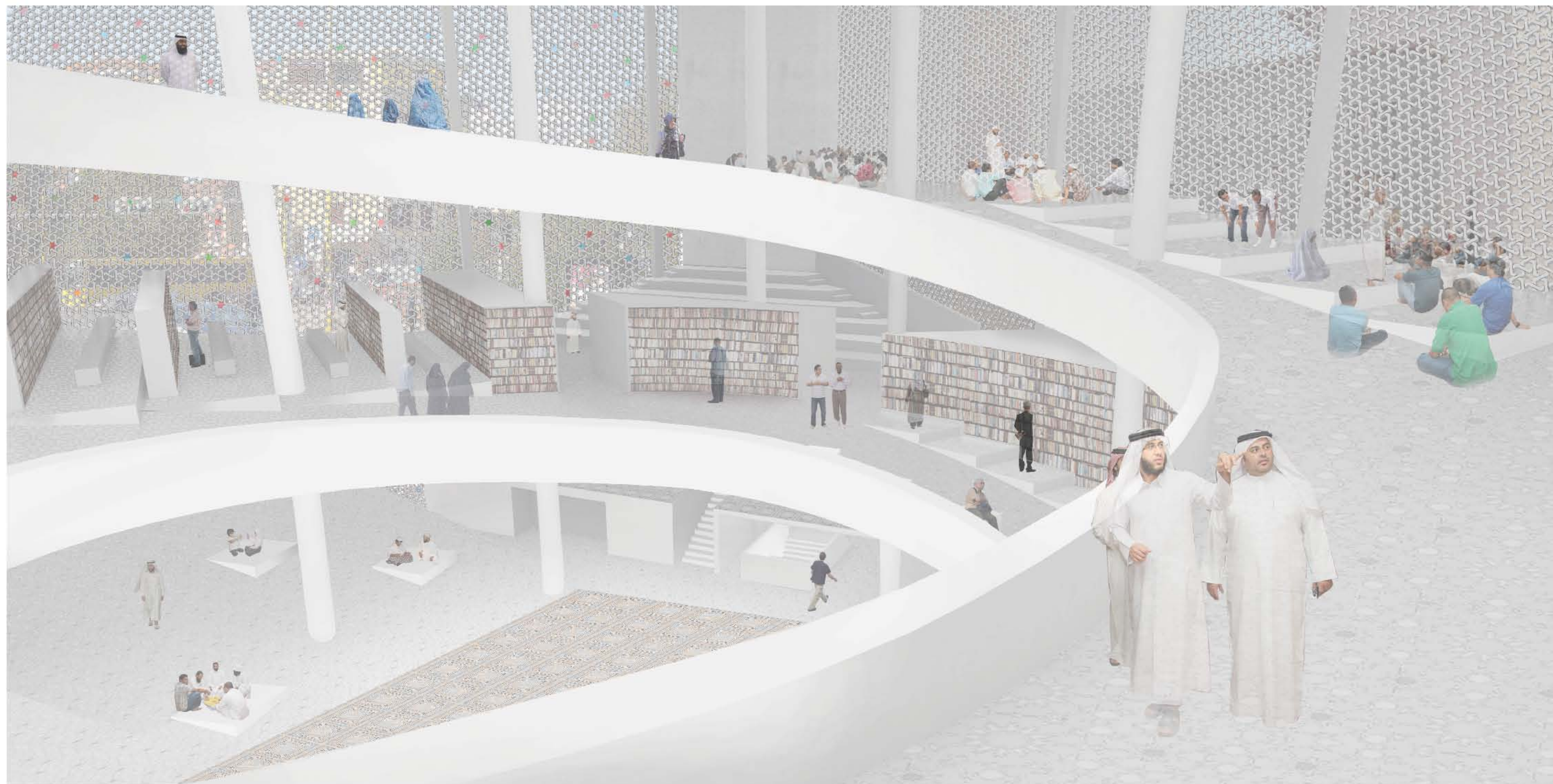
ZÁPADNÍ POHLED

POHLEDY
MĚŘÍTKO **1:600**

TECHNICKÁ ZPRÁVA

ÚVOD

Zadání bakalářská práce, vychází z mezinárodní arhitektonickou soutěž vypsanou městem Tiranou v úském spojení s muslimskou komunitou, kde předmětem soutěže je návrh tří novostaveb: mešity, islámského kulturního centra a muzea v centru města Tirany. <http://www.tirana.gov.al/> Pro účely bakalářské práce, bylo toto zadání pozměněno, pouze na návrh mešity a islámského kulturního centra.

PARCELA

Jednotlivé parcely uvolněné k výstavbě mešity a islámského kulturního centra se nachází v samém centru hlavního města Albánie Tiraně asi 50 metru od Skanderbegzkého náměstí v nadmořské výšce 110m. Podle zadání jsou plochy pro výstavbu mešity a islámského kulturního centra rozdělené do dvou sousedících parcel o rozloze 1200m² – mešita 1600m² -kulturní centrum. Tyto dvě plochy jsou rozděleny ulicí o šířce deseti metrů postrádající větší městský význam. Momentálně jsou pozemky pro výstavbu nezastavěny, stejně tak jako okolí plocha (90500m²) na které se momentálně ocitá jen návětrná zeleň. V nejbližší blízkosti pozemku se nachází Kulturní palác na jihozápadní straně parcely, který však nemá větší vazby k samotné parcele než pouze společnou obslužní komunikaci. V budoucích letech se plánuje dostavba městského centra a tím pádem také veškeré volné nezastavěné plochy, která se ocitá v besprostřední blízkosti místa návrhu. Na východní straně od parcely je naplánovaná výstavba administrativních mrakodrapů dále komerčních center v podobě blokové městské zástavby na jihovýchodě. Dá se předpokládat že předmět návrhu se tedy během několika desítek let dostane do intenzivního městského života, a to jak prostorově tak i funkčně. Kolem parcely se budou ocitat rušné bulváry a menší městské ulice. Dům bude okolní zástavbou zastíněn a odhlučněn jak od blízké dopravní tepny vedoucí kolem centra města tak i od přímého kontaktu s náměstím. Nebude zde existovat větší pohledová osa. Pozemek se ocitá na úrodné zemědělské půdě, která o několik metrů níž se mění ve skalnaté podloží.

Můj návrh porušuje koncepci zadání, tím že nedodržuje stavební program určený pro danou parcelu a porušuje limitní výšku pro návrh (18m).

PARCELA 1

První parcela je koncipovaná jako předprostor kulturního centrem a mešity. Celý předprostor se skládá z volné otevřené plochy v úrovni městského parteru a v konstrukční výšce 4m zvedlé desky z které je přímý přístup do budovy mešity a na kterou se vstupuje po 30m dlouhé, osmistupňové rampě, která je podle normy po devíti metrech přerušovaná rovnou plochou. Nebo přes komplex umyvárek, které jsou také součástí předprostoru a slouží jen pro potřeby muslimů. Umyvárky jsou členěny na muže a ženy, ocitá se zde přes sto ummyvadal a nejsou nijak klimaticky oddělené od okolního prostředí. . Tvar vrchní desky je zhruba ve tvaru čtverce a svým levým rohem přesahuje do prostoru ulice, kam ho i posléze následuje dlažba spodního patra. Objekt krom samotných umyvárek není nikterak chráněný ani uzavíratelný, tvoří součást městského prostoru mající poloveřejný charakter a spadající pod majetek a správu islámské komunity. Součástí předprostoru je také výstup z podzemních garáží.

KONSTRUKCE

Konstrukce celého druhého nadzemního patra je stavěná na rastru sloupů kopírující rastr garáží (8,1m x 8,1m) a velkých zdí lemující pozemek parcely zvedající se do výšky osmi metrů. Což tvoří nejvyšší výškovou úroveň konstrukce předprostoru. Deska tvořící druhé nadzemní podlaží s konstrukční výškou 4m, je tvořena monolitickou betonovou deskou, která je pouze pár místy ukotvena k okolním zdem, které tvoří součást její statické podpory. Pod sloupy budou také vytvořeny světlíky. V místech stiku upnutí bude konstrukce adekvátně vyztužená, proti propíchnutí a utrnutí. Zdi budou stejně jako deska tvořeny železobetonovou monolitickou konstrukcí.

MATERIÁL

Celá budova předprostoru bude tvořena pohledovým bílým betonem, vystavěná na deskovém bedněním, který zároveň zajistí vytvoření jemného asi 2 centimetry hlubokého reliéfu arabského ornamentu, který se potáhne po všech vnitřních zdech v prvním nadzemním patře. Podlaha bude tvořena velkou betonovou dlažbou s jemným až lesklým povrchem

TECHNOLOGIE

V prostoru umyvárek by se podlaha se v chladnějších měsících vytápěla, stejně jako voda, pro kterou jsou v prostoru garáží umístěné obrovské bojler. Pokud by i samotné bojler nestačili, počítám s tím, že by k úpravě teploty vody v umyvárnách vypomáhalo technické zařízení z komunitního centra.

PARCELA 2

Objekt mešity a kulturního islámského je funkčně rozdělen na dvě rozdílné části.

První část se ocitá v přízemí, a slouží jak muslimům, tak široké veřejnosti. Jde o takové informační centrum, které má institucionálně reprezentativní funkci. Má svoji provozní dobu a jeho nároky na provoz jsou naprosto minimální, jelikož veřejnost po příchodu a informování se u recepcce, může prostor sama využívat, bez většího dohledu personálu. Porsonál má své zázemí v menší místnosti a slouží pouze pro recepční personál. Další procovníci co zde budou působit a vytvářet osobní kontakt s veřejností, mají své zázemí ve vyšším patře ze kterého budou také docházet.

O patro víš ve výšce 4m. Se ocitá prostor mešity a kulturního centra který je spojen v jednom obrovském prostoru o rozměrech 43x37x24m pokud nepožítám technické patro a střešní zahradu. Tento prostor je klimaticky, funkčně , i vizuálně propojen a slouží ke všem potřebám muslimské obce. Lidé sem mohou libovolně docházet a pohybovat se, nejsou nikterak kontrolováni. Prostor bude mít otevírací dobu, krom jednoho měsíce v roce a to v ramadánu, kdy bude fungovat nonstop a lidé zde budou i přespávat. Veškerý obslužní personál se bude pohybovat taktéž v prostoru objektu a jako zázemí jim poslouží menší kanceláře. Knihovna bude mít svoje vlastní zázemí pro personál, včetně menší recepcce. V případě nedostatku prostoru pro personál, se dá vyhradit prostor na víc , v prvním podzemním patře v místě skladů a garáží. Lidé se zde podle koránu budou pohybovat bosí, a veškeré činnosti se budou odehrávat na zemi podle čehož se bude také odvíjet uržba objektu.

VERTIKÁLNÍ KOMUNIKACE

Prostor leží na spirálovitě se točící desce, která se v některých místech rovna a vytváří mezi patra nebo lokální výstupky. Rompa má sklon 8% a tím se stává i bezbarierová, avšak není po devíti metrech přerušena, proto je pro bezbarierový přístup nevyhovující. Celkový prostor je propojen 6m širokým jádrem ve kterém vede výtahová šachta, dvou osobních a jednoho technického výtahu který bude koncipován také jako osobní, především pro vozičkáře, kterým zajistí pohyb po celém objektu, od garáže až po střešní zahradu, na kterou by se jinak nemohli dostat a tím pádem i nahrazuje nedostatek rampy.

KONSTRUKCE

Dům je vysoký 38m s minaretem 67m. Široká je 44m a dlouhý 38 s předprostorem 85m.

Celý objekt je postaven na prefabrikované železobetonové sloupové konstrukci která je v rastru 8,1x8,1 a prochází celým objektem, od garáží až po střechu. Sloupy podpírají patra garáží, přízemí a druhého nadzemního patra , točící se monolitickou desku ve tvaru spirály, která prostupuje výškou 24m prostoru domu a na záver technické patro, které je vyplnění hlinou a na střeše zarostlé stromy.

Sloupy jsou o šířce 60cm a prostupem do vyšších pater se zužují. Objekt je vyztužen jádrem a zdí které prochází celým objektem. Výtahové jádro se mění v úrovni střechy na minaret, který je 23m vysoký a má ve své špičce pohyblivé závaží, které ruší veškeré zemětřesné a větrné otřesy. Po obvodu je deska spirály a druhého nadzemního podlaží rozšířena a více vyztužena. Po obvodu domu prochází v rozestupech dvou metrů svisle umístěné ocelové profily, které jsou kotvené ke konstrukci desky a spodního patra. Na tyto profily jsou umístěny prefabrikované betonové panely o velikosti 2x1,5m s perforací arabského ornamentálního vzoru. V případě neschopnosti dovozu a nepoškození panelů, je možné tyto panely lit a vyrábět přímo na místě. Panely budou vyráběny s odlehčeného bílé probarveného betonu sloužící kvůli odstínění slunečných paprsků. Jednotlivá pole jsou vázané k ocelovým profilům a zároveň sami k sobě navzájem skrz vzor který částmi přesahuje do dalšího pole. Spojí budou vznikat přes volnější spoj, umožňující delataci konstrukce. Z vnitřní strany betonové fasády bude prosklená fasáda, která bude v přímém kontaktu s vnitřkem. Horní konstrukce technického patra, která bude čestechně zasypán hlinou v hloubce metru a půl, bude postaven na vyztuženém věnci o výšce jednoho metru a šířce 40 centimetrů na který se napojí z obou dvou stran nosníky, které budou tvořit nepravidelný rošt, místy podpíraný sloupy. Ustupy v rozestupu os nosníků, jsou kvůli uvolnění dispozice pro terasový průchodu na zahradu. V místech kde nosníky podpírají patro zeminy a vzdálenost podpor přesahuje víc než jednotlivý rozestupy sloupů, budou nosníky více nadimenzovaný, třeba do výšky celého patra. Jednotlivá pole které tvoří nosníky, budou vyplněny 50 centimetrovou stropní konstrukcí systému cobiax, které zajistí vhodný roznos tíhy zeminy. Uprostřed toho patra, bude kvůli velkému převysu konstrukce pouze tenká vrstva hlíny, kvůli travnatému porostu.

POŽÁRNÍ BEZPEČNOST

V objektu jsou nadimenzována dvě požární pásma, která jsou umístěna do jádra v severozápadním rohu domu. A jeho výstup je na druhém nadzemní podlaží předprostoru. Jádro ze stran fasády není uzavřeno zdmi proto navrhuji požární skla.

VEŘEJNÉ KOMUNIKACE

Objek bude přístupný ze dvou hlavních vchodů, první je pouze pro muslimy a vede přes předprostor na severní straně domu v úrovni druhého nadzemního podlaží , další je pro širší veřejnost a ocitá se v úrovni okolní ulice na západní a jihozápadní straně pozemku. Oba dva vchody jsou bezbarierový.

Příjezd do garáží, které umísťuju do prostoru ulice mezi plochami pozemku je brána jako veřejná komunikace která se roděluje do parkoviště pro personál, pro veřejnost a slouží ijako příjezd pro zásobování.

TECHNOLOGIE

Veškeré technické zázemí je umístěné v prvním podzemním podlaží v úrovni garáží a skladů, a je přímo napojeno na jádro, ve kterém krom výtahů prochází veškeré technické TZB zařízení budovy, včetně výfuku pro agregáta a vývodu odpadního vzduch, který je vyveden ve vasádě. Prostor technické zázemí obsahuje zařízení vzduchotechniky, bojleru pro vodu, agregát, kvůli častým výpadkům proudů v Tiraně a zásobu vody pro hasící sprinklery. Dům bude vytápěn vzduchotechnikou s rekuperací vzduchu z podzemního potrubí vedoucím pod garážemi.